

**ÁTFOGÓ ÉRTÉKELÉS A BUDAPEST FŐVÁROS XVI. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT
2021. ÉVI
GYERMEKJÓLÉTI ÉS GYERMEKVÉDELMI FELADATAINAK ELLÁTÁSÁRÓL**

TARTALOMJEGYZÉK

1. A TELEPÜLÉS DEMOGRÁFIAI MUTATÓI.....	2
2. AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL NYÚJTOTT PÉNZBELI, TERMÉSZETBENI ELLÁTÁSOK BIZTOSÍTÁSA.....	4
3. AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL BIZTOSÍTOTT SZEMÉLYES GONDOSKODÁST NYÚJTÓ ELLÁTÁSOK, VALAMINT AZ EZEKHEZ SZERVESEN KAPCSOLÓDÓ EGYÉB ELLÁTÁSOK BEMUTATÁSA	19
4. FELÜGYELETI SZERVEK ÁLTAL GYÁMCHATÓSÁGI, GYERMEKVÉDELMI TERÜLETEN VÉGZETT SZAKMAI ELLENŐRZÉSEK TAPASZTALATAINAK, TOVÁBBÁ A GYERMEKJÓLÉTI ÉS GYERMEKVÉDELMI SZOLGÁLTATÓ TEVÉKENYSÉGET VÉGZŐK MŰKÖDÉSÉT ENGEDÉLYEZŐ HATÓSÁGI ELLENŐRZÉSÉNEK ALKALMÁVAL TETT MEGÁLLAPÍTÁSOK BEMUTATÁSA.....	48
5. JÖVŐRE VONATKOZÓ JAVASLATOK, CÉLOK MEGHATÁROZÁSA A GYVT. ELŐÍRÁSAI ALAPJÁN 49	
6. A BŰNMEGELŐZÉSI PROGRAM FŐBB PONTJAINAK BEMUTATÁSA	52
7. A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZAT ÉS A CIVIL SZERVEZETEK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS KERETEI.....	57

1. A TELEPÜLÉS DEMOGRÁFIAI MUTATÓI

Budapest XVI. kerületének, a népesség megoszlására vonatkozó demográfiai mutatói az alábbiak:

1. sz. táblázat: A lakónépesség számának változása

Megnevezés		
Terület km ²		33,52
Lakónépesség (fő)	2017.	74 109
	2018.	74 109
	2019.	74 110
	2020.	73 912
	2021.	73 515
Laksűrűség (fő/km ²)	2017.	2 211
	2018.	2 213
	2019.	2 211
	2020.	2 205
	2021.	2 193

Forrás: Népesség-nyilvántartó

2. sz. táblázat: A település lakosainak korcsoport szerinti megoszlása

Életkor	Állandó népesség				
	2017	2018	2019	2020	2021
0 - 1	619	565	547	594	557
1 - 4	2 874	2 872	2 733	2 540	2 609
5 - 14	8 220	8 307	8 418	8 411	8 286
15 - 18	2 676	2 798	2 884	3 007	3 126
19 - 34	12 108	11 812	11 544	11 247	11 025
35 - 59	27 534	26 854	26 993	27 134	27 436
60 - X	19 208	20 011	19 926	19 867	19 662
Összesen	73 239	73 219	73 045	72 800	72 701

Forrás: Népesség-nyilvántartó

3. sz. táblázat: A település lakónépességének korcsoportonkénti megoszlása

Életkor	Lakónépesség				
	2017	2018	2019	2020	2021
0 - 1	624	570	567	592	562
1 - 4	2 950	2 949	2 836	2 650	2 672
5-14	8 233	8 343	8 463	8 512	8 372
15 - 18	2 693	2 820	2 895	3 037	3 143
19 - 34	12 811	12 484	12 235	11 932	11 653
35 - 59	27 644	27 034	27 174	27 357	27 542
60 - X	19 154	19 990	19 940	19 832	19 570
Összesen	74 109	74 190	74 110	73 912	73 514

Forrás: Népesség-nyilvántartó

***Lakónépesség:** A gyermekjóléti, gyermekvédelmi munka szempontjából nemcsak az állandó bejelentett lakóhellyel rendelkezők száma, hanem a kerületben tartózkodók száma is fontos.

4. sz. táblázat: A település 0 - 25 éves lakónépességének évenkénti megoszlása 2021. évben

Életkor	Összesen
0 - 1	562
1 - 2	642
2 - 3	618
3 - 4	663
4 - 5	749
5 - 6	725
6 - 7	883
7 - 8	832
8 - 9	789
9 - 10	895
10 - 11	844
11 - 12	792
12 - 13	891
13 - 14	896
14 - 15	825
15 - 16	857
16 - 17	803
17 - 18	734
18 - 19	749
19 - 20	763
20 - 21	739
21 - 22	730
22 - 23	648
23 - 24	690
24 - 25	646

Forrás: Népeség-nyilvántartó

A gyermekjóléti és gyermekvédelmi munka szempontjából nemcsak a kiskorúak száma lényeges, hanem a 25 évesnél fiatalabb korosztályé is, a táblázat ezért tartalmazza ezen adatsorokat. Az adatok a potenciális igénybevevői kör nagyságának alapjául szolgálnak.

2. AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL NYÚJTOTT PÉNZBELI, TERMÉSZETBENI ELLÁTÁSOK BIZTOSÍTÁSA

Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzata (1163 Budapest, Havashalom utca 43. – a továbbiakban: Önkormányzat) számára a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.), és a Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat szociális és gyermekvédelmi települési támogatásokról szóló 1/2015. (II. 23.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Rendelet) határozta meg a 2021. évre nyújtott pénzbeli és természetbeni támogatásokat.

2.1. A GYERMEKVÉDELMI TÖRVÉNYBEN SZABÁLYOZOTT ELLÁTÁSOK

A Gyvt. vonatkozó rendelkezései a 2021. január 1. napján hatályos szövege szerint, mely a rendszeres kedvezmény jogosultjainak járó természetbeni támogatást módosította kiegészítő pénzbeli támogatásra:

„Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

19. § (1) A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult

a) a 21/B. §-ban meghatározott ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésnek és - ha megfelel a 21/C. §-ban foglalt feltételeknek - a szünidei gyermekétkeztetésnek,

b) a 20/A. §-ban meghatározott pénzbeli támogatásnak,

c) az e törvényben és más jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

(1a) A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek után a gyermek családbafogadó gyámjául kirendelt hozzátartozó kiegészítő pénzbeli ellátásra jogosult, ha

a) a gyermek tartására köteles, és

b) nyugellátásban, korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, táncművészeti életjáradékban, átmeneti bányászjáradékban, megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban, időskorúak járadékában vagy olyan ellátásban részesül, amely a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások emeléséről szóló jogszabály hatálya alá tartozik.

(2) A gyámhatóság megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg

a) az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének (a továbbiakban: az öregségi nyugdíj legkisebb összege) a 145%-át, ha

aa) a gyermeket egyedülálló szülő vagy más törvényes képviselő gondozza,

ab) a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, vagy

ac) a nagykorúvá vált gyermek megfelel a 20. § (2) bekezdésében foglalt feltételeknek;

b) az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 135%-át az a) pont alá nem tartozó esetben, feltéve, hogy a vagyoni helyzet vizsgálata során az egy főre jutó vagyoni értéke nem haladja meg külön-külön vagy együttesen a (7) bekezdésben meghatározott értéket.

(3) Az egy főre jutó jövedelem megállapításánál a 131. § (2) bekezdését kell alkalmazni. Ettől eltérni akkor lehet, ha a jövedelmi viszonyokban igazolható ok miatt tartós romlás vélelmezhető.

(4) A (2) bekezdésben meghatározott összeg számításánál - a kérelem benyújtásának időpontjában - közös háztartásban élő közeli hozzátartozóként (gondozó családként) kell figyelembe venni az egy lakásban együtt lakó, ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező

a) szülőt, a szülő házastársát vagy élettársát,

b) 20 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező gyermeket,

c) 23 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező, a nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytató gyermeket,

- d) 25 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező, felsőoktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytató gyermeket,
- e) korhatárra való tekintet nélkül a tartósan beteg és a fogyatékos gyermeket,
- f) az a)-e) pontokba nem tartozó, a Ptk. családjogra irányadó szabályai alapján a szülő vagy házastársa által eltartott rokont.
- (5) A (4) bekezdés alkalmazásában szülő alatt a családbafogadó gyámot kell érteni, ha a családbafogadó gyám a gyámsága alá helyezett gyermek tartására köteles.
- (6) A vagyoni helyzet vizsgálata kiterjed a (4) bekezdésben meghatározott közös háztartásban élő közeli hozzátartozók vagyonára.
- (7) Vagyon alatt azt a hasznosítható ingatlant, járművet, továbbá vagyoni értékű jogot kell érteni, amelynek egy főre jutó értéke a gyermeket gondozó családban
- a) külön-külön számítva az öregségi nyugdíj legkisebb összegének húszszorosát, vagy
- b) együtt számítva az öregségi nyugdíj legkisebb összegének hetvenszorosát meghaladja, azzal, hogy nem minősül vagyonnak az az ingatlan, amelyben a szülő vagy a tartásra köteles más törvényes képviselő életvitelszerűen lakik, az a vagyoni értékű jog, amely az általuk lakott ingatlanon áll fenn, továbbá a mozgáskorlátozottságra vagy tartós betegségekre tekintettel fenntartott gépjármű.
- (8) A gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítására irányuló kérelmet elutasítja, ha a (4) bekezdésben megjelölt személyek együttesen vagy külön-külön a (7) bekezdésben meghatározott értékű vagyonnal rendelkeznek.
- (9) Nem állapítható meg rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság, illetőleg a megállapított jogosultságot meg kell szüntetni, ha a gyermek tartózkodási joga megszűnt vagy tartózkodási jogának gyakorlásával felhagyott.
20. § (1) A feltételek fennállása esetén a gyámhatóság egy év időtartamra, de legfeljebb
- a) a (2) bekezdés a) pontja szerinti esetben a nagykorúvá vált gyermek 23. életének betöltéséig,
- b) a (2) bekezdés b) pontja szerinti esetben a nagykorúvá vált gyermek 25. életének betöltéséig megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát.
- (2) Az egyéb jogosultsági feltételek fennállása esetén nagykorúvá válása után is jogosult a gyermek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, ha
- a) nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytat és 23. életévét még nem töltötte be, vagy
- b) felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul és a 25. életévét még nem töltötte be, és a nagykorúvá válását megelőző második hónap első napja, valamint a nagykorúvá válását megelőző nap közötti időszakban legalább egy napig rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre volt jogosult.
- (3) A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot, ideértve a 19. § (1a) bekezdés szerinti kiegészítő pénzbeli ellátásra való jogosultságot is, a gyámhatóság - hivatalból vagy kérelemre - felülvizsgálja, ha a megállapított jogosultság időtartama alatt a jogosultsági feltételekben változás következett be.
- (4) A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság
- a) megszűnik az (1) bekezdésben meghatározott időtartam leteltével,
- b) megszüntetésre kerül, ha
- ba) a (3) bekezdés szerinti felülvizsgálat azzal az eredménnyel zárul, hogy a jogosultsági feltételek nem állnak fenn, vagy
- bb) a gyermek gyermekvédelmi szakellátásba kerül.
- 20/A. § (1) A gyámhatóság annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága
- a) a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel,
- b) a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel
- alapösszegű pénzbeli támogatást folyósít, feltéve, hogy a gyermek, fiatal felnőtt az a) és b) pont szerinti időpontban a gyámhatóság határozata alapján nem minősül a 67/A. §-ban foglaltak szerint hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek.
- (2) A gyámhatóság annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek a 67/A. § szerinti hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzete és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága a gyámhatóság határozata alapján
- a) a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel,
- b) a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel

emelt összegű pénzbeli támogatást folyósít.

(3) Az (1) és (2) bekezdés szerinti támogatás esetenkénti összegéről az Országgyűlés a központi költségvetésről szóló törvény elfogadásával egyidejűleg dönt.

20/B. § (1)-(2)

(3) A kiegészítő pénzbeli ellátás havi összege - gyermekenként - az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 22 százaléka.

(4) A gyámhatóság annak a családbafogadó gyámként kirendelt hozzátartozónak, akinek kiegészítő pénzbeli ellátásra való jogosultsága

a) a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjában - az augusztus hónapra járó kiegészítő pénzbeli ellátás összege mellett -,

b) a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjában - a november hónapra járó kiegészítő pénzbeli ellátás összege mellett -

pótlékot folyósít.

(5) A (4) bekezdés szerinti pótlék esetenkénti összege 2006. évben gyermekenként 7500 forint. A 2006. évet követően a pótlék összegének emeléséről az Országgyűlés a költségvetésről szóló törvény elfogadásával egyidejűleg dönt.

(6) Ha a kiegészítő pénzbeli ellátást végleges döntéssel megállapították, az

a) a kérelem benyújtásától esedékes azzal, hogy ha a kérelmet

aa) a tárgyhónap tizenötödikéig nyújtották be, a támogatás teljes összegét,

ab) a tárgyhónap tizenötödikét követően nyújtották be, a támogatás ötven százalékát;

b) a hivatalbóli eljárás megindulásának napjától esedékes azzal, hogy ha a hivatalbóli eljárás

ba) a tárgyhónap tizenötödikéig megindult, a támogatás teljes összegét,

bb) a tárgyhónap tizenötödikét követően indult meg, a támogatás ötven százalékát

kell kifizetni.

(7) Ha a kiegészítő pénzbeli ellátásra való jogosultság megszűnik, az a jogosultság megszűnésének hónapjáig esedékes azzal, hogy ha a megszűnés

a) a tárgyhónap tizenötödikéig következik be, a támogatás ötven százalékát,

b) a tárgyhónap tizenötödikét követően következik be, a támogatás teljes összegét

kell kifizetni.”

5. sz. táblázat: Gyermekvédelmi támogatások – rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

Megnevezés			Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény				
			2017	2018	2019	2020	2021
Előző év dec. 31-én támogatásban részesülők száma			332	266	203	158	142
Tárgyév folyamán	megállapított	ellátások száma	267	199	158	133	46
	megszűnt		333	272	203	149	25
Tárgyév dec. 31-én támogatásban részesülők		száma	266	193	158	142	163
Támogatást kérő személyek			281	218	163	149	60
Elutasított személyek			20	15	5	7	14
Támogatásra felhasznált összeg			3 412	2 699	2 109	1 911	2 080

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális és Szociális Intézményi Iroda

A támogatások feltételrendszerét a Gyvt. konkrétan szabályozza, így a kérelmek esetleges elutasításának indoka a jogszabályban meghatározott feltételek hiánya. A számokból látszik, hogy a támogatást kérő személyek száma évről évre csökken, valamint ehhez adódnak még a veszélyhelyzettel összefüggő jogszabályi változások is, miszerint a veszélyhelyzet alatt a jogosultság hosszabbodott.

6. sz. táblázat: Tárgyév december hó folyamán támogatásban részesített gyermekek és fiatal felnőttek száma kor szerint

	0 – 6 év	7 – 14 év	15 – 18 év	19 - * év	Összes
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény					
Gyermekek száma/2017	59	103	82	18	262
Ebből tartósan beteg vagy fogyatékos	4	9	4	0	17
Gyermekek száma/2018	37	108	47	1	193
Ebből tartósan beteg vagy fogyatékos	1	3	7	0	11
Gyermekek száma/2019	31	86	36	5	158
Ebből tartósan beteg vagy fogyatékos	3	5	2	0	10
Gyermekek száma/2020	28	77	33	18	142
Ebből tartósan beteg vagy fogyatékos	2	3	0	0	5
Gyermekek száma/2021	23	87	41	12	163
Ebből tartósan beteg vagy fogyatékos	1	1	2	0	4

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális és Szociális Intézményi Iroda

(*25. életévét még nem töltötte be)

7. sz. táblázat: Tárgyév december hó folyamán támogatásban részesülő családok száma 2017. évben

Megnevezés	1	2	3	4 vagy 5	6 vagy több	Összes
	gyermekes családok száma					
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény						
Családok száma	70	43	24	8	1	146
Ebből: egyedülálló szülő	31	18	6	2	0	57

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális és Szociális Intézményi Iroda

8. sz. táblázat: Tárgyév december hó folyamán támogatásban részesülő családok száma 2018. évben

Megnevezés	1	2	3	4 vagy 5	6 vagy több	Összes
	gyermekes családok száma					
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény						
Családok száma	52	26	32	6	2	118
Ebből: egyedülálló szülő	23	14	6	1	0	44

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális és Szociális Intézményi Iroda

9. sz. táblázat: Tárgyév december hó folyamán támogatásban részesülő családok száma
2019. évben

Megnevezés	1	2	3	4 vagy 5	6 vagy több	Összes
	gyermekes családok száma					
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény						
Családok száma	35	32	10	5	2	84
Ebből: egyedülálló szülő	18	8	5	2	0	33

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális és Szociális Intézményi Iroda

10. sz. táblázat: Tárgyév december hó folyamán támogatásban részesülő családok száma
2020. évben

Megnevezés	1	2	3	4 vagy 5	6 vagy több	Összes
	gyermekes családok száma					
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény						
Családok száma	27	32	8	4	2	73
Ebből: egyedülálló szülő	22	18	4	3	1	48

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális és Szociális Intézményi Iroda

11. sz. táblázat: Tárgyév december hó folyamán támogatásban részesülő családok száma
2021. évben

Megnevezés	1	2	3	4 vagy 5	6 vagy több	Összes
	gyermekes családok száma					
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény						
Családok száma	38	31	14	3	1	87
Ebből: egyedülálló szülő	27	16	11	1	0	55

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális és Szociális Intézményi Iroda

12. sz. táblázat: Tárgyév december hó folyamán ellátásban részesítettek egy főre jutó családi jövedelme a jogosultság megállapításakor

Megnevezés	Egy főre jutó jövedelem														
	Az öregségi nyugdíj legkisebb összegének felét nem éri el					Az öregségi nyugdíj legkisebb összegének fele, illetve annál több, de nem éri el az öregségi nyugdíj legkisebb összegét					Az öregségi nyugdíj legkisebb összegét eléri, illetve meghaladja, de annak 130%-át illetve 140%-át nem haladja meg, 2018. 01.01.-től 135%, 145%				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	13	12	11	24	30	132	91	63	83	89	117	90	84	35	44

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális és Szociális Intézményi Iroda

Az adatokból egyértelműen látszik, hogy a jogosult kör ugyan nem nő, de az igénybevevők között a jövedelmi viszonyok rosszabbodnak: az egy főre jutó jövedelem alapján többen kerülnek az alacsonyabb jövedelmi kategóriába.

2.2. ÖNKÉNT VÁLLALT ELLÁTÁSOK

A Rendelet szerint:

„Ikerszülési támogatásként megállapítható rendkívüli települési támogatás

11. §

- „(1) *Ikerszülési támogatást lehet megállapítani annak a szülőnek, akinek iker gyermekei születtek.*
- (2) *Az ikerszülési támogatást a gyermekek 6 hónapos koráig lehet igényelni.*
- (3) *A támogatás összege gyermekenként egyszeri 50.000,- Ft, mely különös méltánylás esetén, fokozott ápolást igénylő gyermek esetében családonként egyszeri 50.000,- Ft-tal kiegészíthető.*
- (4) *A kérelemhez mellékelni kell:*
- a) *a gyermekek születési anyakönyvi kivonatának másolatát,*
 - b) *különös méltánylás esetén orvosi igazolást a gyermek állapotáról, a fokozott ápolás szükségességének indoklását feltüntetve.”*

A támogatás 2007. január 1-jétől került bevezetésre, önként vállalt feladatként. Célja ikerszülés esetén a család anyagi terheinek enyhítése, mivel ikrek születése esetén mind a tennivalók, mind az anyagi kiadások többszörösen jelentkeznek. 2015-től az ellátás bekerült a rendkívüli települési támogatások körébe. Az ellátást 2016-ban 10 család, 2017-ben 11 család, 2018-ban 7 család, 2019-ben 7 család és 2020-ban 11 család, 2021-ben 10 család vette igénybe.

Súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatása céljából folyósítható települési támogatás

A Rendelet szerint:

„7. §

- (1) *Ha a gyermeket nevelő mindkét szülő súlyosan fogyatékos, és a családban az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a nyugdíjminimum 200 %-át, a családban nevelkedő gyermekek után havonta gyermekenként a nyugdíjminimum 30 %-át lehet támogatásként a szülő részére folyósítani.*
- (2) *Amennyiben a családban nevelkedő gyermek(ek) súlyosan fogyatékos(ak) vagy tartósan beteg(ek), és a családban az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a nyugdíjminimum 200 %-át, súlyosan fogyatékos vagy tartósan beteg gyermekenként havonta a nyugdíjminimum 30 %-át lehet támogatásként a törvényes képviselő részére folyósítani.*
- (3) *A súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatására való jogosultság feltételeinek fennállását a Polgármester évente felülvizsgálja.*
- (4) *A kérelemhez mellékelni kell – a 16. § (1) bekezdésében meghatározottakon túl – a súlyos fogyatékos vagy a tartós betegség tényét igazoló okiratot.”*

A támogatást az Önkormányzat önként vállalt feladatként nyújtja, előnyben részesítve ez által a rossz szociális helyzetben lévő családok közül azokat, ahol a gyermek súlyosan fogyatékos vagy tartósan beteg, vagy a gyermeket nevelő mindkét szülő súlyosan fogyatékos. A 2017. évben havonta átlagosan 26 fő, 2018-ban 22 fő, 2019-ben 21 fő, 2020-ban 9 fő, 2021-ben pedig 6 fő részesült e támogatási formában.

Táborozási hozzájárulásként megállapítható rendkívüli települési támogatás

A Rendelet 2021. március 16-ig hatályos szövege szerint:

„12. §

- „(1) *Évente egy alkalommal táborozási hozzájárulásban részesíthető az a gyermek, aki táborozás résztvevője és családjában az egy főre jutó havi jövedelem a nyugdíjminimum 150 %-át nem*

haladja meg.

- (2) *A hozzájárulás összege a táborozás költségeinek fele, méltányosságból elérheti annak teljes összegét, de nem haladhatja meg a nyugdíjminimum 100 %-át.*
- (3) *Táborozási hozzájárulás kizárólag belföldi táborozás céljára nyújtható.*
- (4) *A kérelemhez – a 16. § (1) - bekezdésében foglaltakon túlmenően – igazolást kell mellékelni a táborozás helyéről, időpontjáról és költségéről.”*

A Rendelet 2021. március 17-től hatályos szövege szerint:

„12. §

- (1) *Táborozási hozzájárulásban részesíthető az a gyermek, aki táborozás résztvevője és családjában az egy főre jutó havi jövedelem a nyugdíjminimum 150 %-át nem haladja meg.*
- (2) *a) A hozzájárulás összege - a (2) bekezdés b) pontja figyelembevételével - a táborozás költségeinek fele, méltányosságból elérheti annak teljes összegét, de nem haladhatja meg a nyugdíjminimum 100 %-át.
b) Az egy naptári évben gyermekenként megállapítható támogatás összege nem haladhatja meg a nyugdíjminimum 100%-át.*
- (3) *Táborozási hozzájárulás kizárólag belföldi táborozás céljára nyújtható.*
- (4) *A kérelemhez – a 16. § (1) - bekezdésében foglaltakon túlmenően – igazolást kell mellékelni a táborozás helyéről, időpontjáról és költségéről.”*

A táborozási hozzájárulás esetében többnyire az iskolákkal áll kapcsolatban a Szociális és Szociális Intézményi Iroda, hiszen ők szervezik a különféle erdei iskolákat, nyári táborokat, szabadidős elfoglaltságokat. Korábban a János utcai napközis tábor kapcsán is sokan igénybe vették a szolgáltatást, de ez lecsökkent, mert ott eleve kérhető kedvezmény. Feltétlenül szükséges ez az ellátási forma, mivel sok családnak – anyagi helyzete miatt – nincs lehetősége nyaralni, így ezek a táborok jelentik a gyermekek részére az egyetlen üdülési lehetőséget. A támogatás évente egy alkalommal kérhető belföldi táborra. Táborozási hozzájárulás címen 2017-ben 54 fő, 2018-ban 50 fő, 2019-ben 32 fő, 2020-ban 37 fő, 2021-ben 19 fő részére utaltak ki támogatást.

Nagycsaládosok tankönyvtámogatásaként megállapítható rendkívüli települési támogatás

A Rendelet szerint:

„13. §

- (1) *Az 1. § (5) bekezdésében meghatározott fiatal felnőttet tanévenként egyszer tankönyvtámogatás illeti meg, amennyiben nagycsaládban él, és felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán első diploma megszerzéséért tanulmányokat folytat.*
- (2) *A tankönyvtámogatás összege tanulónként a nyugdíjminimum 70 %-a.”*

A nagycsaládosok tankönyvtámogatására azon fiatal felnőttek jogosultak, akik nagycsaládban élnek, nappali tagozaton felsőfokú iskolai tanulmányokat folytatnak, és első diplomájukat szerzik. Összege a nyugdíjminimumhoz kötött. E támogatási forma nagy segítséget jelent a családoknak, hisz a felsőoktatási beiskolázás jelentős kiadásokkal jár. 2017-ben 38 fő, 2018-ban 32 fő, 2019-ben 27 fő, 2020-ban 20 fő, 2021-ben 11 fő részesült ebben a támogatásban.

13. sz. táblázat: **2019.** évben egyéb gyermekvédelmi támogatásban részesülők

Megnevezés	Támogatásban részesített személyek száma	Felhasznált összeg
Ikerszülési támogatás	7	700
Súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatása *	21	1 348
Táborozási hozzájárulás	32	691
Tankönyvtámogatás	27	539

*fő/hó

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális és Szociális Intézményi Iroda

14. sz. táblázat: **2020.** évben egyéb gyermekvédelmi támogatásban részesülők

Megnevezés	Támogatásban részesített személyek száma	Felhasznált összeg
Ikerszülési támogatás	11	1 200
Súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatása *	9	795
Táborozási hozzájárulás	37	692
Tankönyvtámogatás	20	399

*fő/hó

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális és Szociális Intézményi Iroda

15. sz. táblázat: **2021.** évben egyéb gyermekvédelmi támogatásban részesülők

Megnevezés	Támogatásban részesített személyek száma	Felhasznált összeg
Ikerszülési támogatás	10	1 050
Súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatása *	6	527
Táborozási hozzájárulás	19	404
Tankönyvtámogatás	11	216

*fő/hó

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális és Szociális Intézményi Iroda

A táblázatban összefoglalt támogatási formákat az Önkormányzat önként vállalt feladatként, saját forrásból nyújtja.

A támogatottak körében a legjellemzőbb jövedelmi sáv az öregségi nyugdíj legkisebb összege (28.500,- Ft/fő/hó) körüli egy főre jutó jövedelem, valamint az öregségi nyugdíj 135%-t, 145%-t meg nem haladó jövedelem.

2.3. A GYERMEKVÉDELMI TÖRVÉNYBEN NEM SZABÁLYOZOTT ELLÁTÁSOK

Egyéb, nem a gyermekvédelmi törvényben szabályozott ellátások a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.), alapján nyújthatók. E jogszabály nem kifejezetten gyermekek számára nyújt ellátást, de bizonyos esetekben kedvezményeket biztosít a gyermekekre tekintettel. Ezek az alábbiak:

„Gyermekek otthongondozási díja

38. § (1) Gyermekek otthongondozási díjára jogosult az a vér szerinti vagy örökbefogadó szülő (ezen alcím vonatkozásában a továbbiakban együtt: szülő), aki

a) a súlyos fogyatékoságából eredően önellátásra képtelen vér szerinti vagy örökre fogadott gyermekéről (ezen alcím vonatkozásában a vér szerinti és az örökre fogadott gyermek a továbbiakban együtt: gyermek), vagy

*b) a tartós betegségéből eredően önellátásra képtelen gyermekéről gondoskodik.
... ”*

„Ápolási díj

40. § Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás.

41. § (1) Ápolási díjra jogosult a hozzátartozó [Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pont], továbbá az (1a) és (1b) bekezdésben meghatározott személy, ha

a) állandó és tartós ápolásra, gondozásra szoruló

aa) súlyosan fogyatékos, vagy

ab) tartósan beteg 18 év alatti személy otthoni gondozását, ápolását végzi, és b) az a) pont szerint ápoli személyre tekintettel a gyermekek otthongondozási díjára való jogosultsága neki vagy hozzátartozójának nem áll fenn.

... ”

„Közgyógyellátás

49. § (1) A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás.

....

50. § (1) Alanyi jogcímen jogosult közgyógyellátásra

a) az átmeneti gondozásban részesülő, és a nevelésbe vett kiskorú;

...

h) az, aki, vagy aki után szülője vagy eltartója magasabb összegű családi pótlékban részesül.

... ”

Az ápolási díj, valamint a közgyógyellátás megállapítására 2013. január 1-től, a gyermekek otthongondozási díjának megállapítására 2019. január 1-től a Kormányhivatal jogosult. Mindkét ellátási forma az egészségkárosodásból fakadó nehézségekben segít. Az ápolási díj a hozzátartozó jövedelem-kiesését hivatott pótolni, a közgyógyellátás a gyógyszerkiadások csökkentésére szolgál.

Az Önkormányzat az Szt. fenti két ellátásán kívül, önként vállalt feladatként súlyos fogyatékos vagy tartós beteg gyermek esetén a súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatása céljából folyósítható települési támogatással, illetve a magas gyógyszerköltségek okán megítélt települési támogatással igyekszik segíteni a családok helyzetét.

2.4. GYERMEKÉTKEZTETÉS MEGOLDÁSÁNAK MÓDJAI, KEDVEZMÉNYEI

A gyermekek napközbeni ellátása (bölcsőde) esetében étkezési és egyéb térítési díjakat Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat szociális szolgáltatásokról, a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátásokról és a szociálpolitikai kerekasztalról szóló 9/2010. (III. 29.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Szolgáltatási Rendelet) szabályozta a 2021. évben az alábbiak szerint:

A Szolgáltatási Rendelet 3. számú melléklete:

„Bölcsődei ellátás és szolgáltatások személyi térítési díjai

	A	B
1.	Személyi térítési díj	
2.	Gyermekétkeztetés	690,- Ft/fő/nap
3.	Gondozás	165,- Ft/fő/nap
4.	Gyermekétkeztetés és gondozás együtt	855,- Ft/fő /nap
5.	Nyújtott nyitva tartás esetén vacsora	290,- Ft/fő/nap
6.	Nyújtott nyitva tartás	1 080,- Ft/óra
7.	Időszakos gyermekfelügyelet	400,- Ft/óra
8.	Baba-mama muzsika	800,- Ft/alkalom
9.	Száraz só terápia	600,- Ft/alkalom
10.	Játékos gyermek torna	600,- Ft/alkalom
11.	Otthoni gyermekgondozás	a) az első gyermek után a fizetésre kötelezett nettó jövedelmének 10%-a 5 Ft-ra kerekítve b) minden további gyermek után az a) pontban meghatározott összeg 20%-a, 5 Ft-ra kerekítve
12.	Fejlesztővizsgálat, tanácsadás	6 000,- Ft/alkalom
13.	Egyéni komplex fejlesztés	4 000,- Ft/alkalom
14.	Kiscsoportos komplex képességfejlesztés	10 000,- Ft/alkalom

A személyi térítési díj mérséklésének lehetősége a Szolgáltatási Rendelet alapján:

„8. § (6) Ha a bölcsődei ellátás kapcsán igénybe vett gyermekétkeztetésért és / vagy gondozásért fizetendő személyi térítési díj megfizetése a kötelezett és családja megélhetését, létfenntartását veszélyezteti, a veszélyeztetettség mértékétől függően – az intézményvezető véleményének kikérése mellett – a Polgármester a személyi térítési díj összegét – különösen két bölcsődei ellátott gyermek esetén – annak legfeljebb 50 %-áig csökkentheti.”

A köznevelési intézményekben az étkezési térítési díjat 2021. évben, a Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat tulajdonában álló köznevelési intézményekben alkalmazandó étkezési térítési díjakról szóló 3/2017. (III. 27.) önkormányzati rendelete tartalmazta, az alábbiak szerint:

„Az étkezési térítési díj

2. § A Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat tulajdonában álló köznevelési intézményekben az intézményi térítési díj a szolgáltatók által szerződésben biztosított nyersanyagár ÁFA-val növelt összegénél kisebb összegben kerül megállapításra. A személyi térítési díj az intézménytípustól függően az alábbiak szerint kerül megállapításra:

a) Óvodai ellátás

aa) napi háromszori étkezés 520 Ft

ab) napi kétszeri étkezés 440 Ft

ac) csak ebéd 365 Ft

b) Általános iskolai ellátás

ba) napi háromszori étkezés 690 Ft

bb) csak ebéd 445 Ft

c) Szerb Antal Gimnázium

ca) ebéd 445 Ft”

Az igénybe vehető kedvezmények a köznevelési intézmények esetében a Gyvt. által biztosítottak:

„Gyermekeképzetés

21. § (1) Természetbeni ellátásként a gyermek életkorának megfelelő gyermeképzést kell biztosítani a gyermeket gondozó szülő, törvényes képviselő vagy nevelésbe vett gyermek esetén a gyermek ellátását biztosító nevelőszülő, gyermekotthon vezetője, illetve az Szt. hatálya alá tartozó ápolást, gondozást nyújtó intézmény vezetője kérelmére

a) a bölcsődében, mini bölcsődében,

b) az óvodában,

c) a nyári napközis otthonban,

d) az általános és középiskolai kollégiumban, az itt szervezett externátusi ellátásban,

e) az általános iskolai és – ha önkormányzati rendelet kivételével jogszabály másképpen nem rendelkezik – a középfokú iskolai menzai ellátás keretében,

f) a fogyatékos gyermekek, tanulók nevelését, oktatását ellátó intézményben és a fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében [az a)–f) pontban foglaltak a továbbiakban együtt: intézményi gyermeképzés],

g) a 21/C. §-ban foglaltak szerint a bölcsőde, mini bölcsőde és az óvoda zárva tartása, valamint az iskolában az Nktv. 30. § (1) bekezdése szerinti nyári szünet és az Nktv. 30. § (4) bekezdése szerinti tanítási szünetek időtartama alatt (a továbbiakban együtt: szünidei gyermeképzés).

(2) Az intézményi és a szünidei gyermeképzés biztosítására kötelezett önkormányzat e feladatának ellátásához a közigazgatási területén kívülről érkező gyermek, tanuló lakóhelye szerinti önkormányzattól hozzájárulást kérhet.

Intézményi gyermeképzés

21/A. § (1) Ha a szülő, törvényes képviselő eltérően nem rendelkezik, az intézményi gyermeképzés keretében a nem bentlakásos intézményben

a) a bölcsődében, mini bölcsődében bölcsődei ellátásban részesülő gyermekek részére az ellátási napokon a reggeli főétkezést, a déli meleg főétkezést, valamint tízórai és uzsonna formájában két kísétkézést,

b) a gyermekek és a tanulók számára az óvodai nevelési napokon, valamint az iskolai tanítási napokon az óvodában és a nem bentlakásos nevelési-oktatási intézményben a déli meleg főétkezést, valamint tízórai és uzsonna formájában két kísétkézést kell biztosítani.

(2) Intézményi gyermeképzésben részesülhet az iskolában az a tanuló is, aki a napközit nem veszi igénybe. Az étkezések közül az ebéd külön is igényelhető.

(3) Az (1) bekezdés szerinti gyermeképzést biztosítja

a) a települési önkormányzat

aa) az általa fenntartott bölcsődében, mini bölcsődében és óvodában, továbbá

ab) a közigazgatási területén a tankerületi központ, illetve a szakképzési centrum (e § alkalmazásában a továbbiakban együtt: köznevelési fenntartó) részeként működő nevelési-oktatási intézményben, illetve szakképző intézményben,

b) az egyházi és a nem állami fenntartó az általa fenntartott nem bentlakásos intézményben,

c) a fenntartó az egyéb állami fenntartású nem bentlakásos intézményben.

(4) A bentlakásos intézményben az intézményi gyermeképzés keretében biztosítani kell

a) az óvodai nevelési napokon és az iskolai tanítási napokon a reggeli és vacsora főétkezést, és

b) az óvodai nevelési napokon és az iskolai tanítási napokon kívül a reggeli, ebéd és vacsora főétkezéseket, valamint a tízórai és uzsonna kísétkézéseket.

(5) A (4) bekezdés szerinti gyermeképzést biztosítja

a) a szakosított szociális ellátást nyújtó és gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézmény az intézményben elhelyezett gyermekek részére,

b) a települési önkormányzat a közigazgatási területén a köznevelési fenntartó által fenntartott kollégiumban elhelyezett gyermekek részére,

c) az elhelyezést nyújtó intézmény fenntartója a b) pont alá nem tartozó bentlakásos nevelési-oktatási intézményben elhelyezett gyermekek részére.

(6) A főváros közigazgatási területén a köznevelési fenntartó által fenntartott nevelési-oktatási intézményben, illetve szakképző intézményben - a fővárosi önkormányzat saját tulajdonában álló ingatlanban működő nevelési-oktatási intézmények kivételével - az (1) és a (4) bekezdés szerinti gyermekétkeztetést a kerületi önkormányzat biztosítja. A fővárosi önkormányzat köteles biztosítani az (1) és a (4) bekezdés szerinti gyermekétkeztetést azon nevelési-oktatási intézményben, amely saját tulajdonában álló ingatlanban működik.

Ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetés

21/B. § (1) Az intézményi gyermekétkeztetést ingyenesen kell biztosítani

a) a bölcsődében, mini bölcsődében nyújtott bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek számára, ha

aa) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,

ab) tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,

ac) olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,

ad) olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval és társadalombiztosítási járulékkal csökkentett összegének 130%-át vagy

ae) nevelésbe vették;

b) az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha

ba) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy

bb) nevelésbe vették;

c) azon a) és b) pont szerinti életkorú, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek számára, akit fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében helyeztek el;

d) az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha

da) nevelésbe vették, vagy

db) utógondozói ellátásban részesül.

(2) Az intézményi gyermekétkeztetést az intézményi térítési díj 50%-os normatív kedvezményével kell biztosítani

a) az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül;

b) az 1-8. és az azon felüli évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, feltéve, hogy az (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján a tanuló nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben;

c) az (1) bekezdés a), b) és d) pontja szerinti életkorú, tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek számára, feltéve, hogy az (1) bekezdés alapján a gyermek nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben.

(3) Az (1) bekezdés a) pont ac) alpontja és (2) bekezdés b) pontja szerinti ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetés biztosításához közös háztartásban élőként kell figyelembe venni

a) a tizennyolc éven aluli,

b) a huszonöt évesnél fiatalabb, köznevelési intézményben vagy szakképző intézményben nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő, a nappali oktatás munkarendje szerint szervezett felnőttoktatásban, illetve szakképzésben részt vevő vagy felsőoktatási intézményben nappali képzésben tanuló, és

c) életkortól függetlenül a tartósan beteg vagy súlyos fogyatékos

gyermeket, kivéve a nevelőszülőnél ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermeket, valamint a nevelőszülőnél elhelyezett nevelésbe vett gyermeket és utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőttet.

(4) Az (1) bekezdés a) pont ad) alpontjában meghatározott összeg számításánál - a kérelem benyújtásának időpontjában - közös háztartásban élő családtagként kell figyelembe venni az egy lakásban együtt lakó, ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező

a) szülőt, a szülő házastársát vagy élettársát,

- b) a (3) bekezdés szerinti gyermeket,
c) az a) és b) pontba nem tartozó, a Ptk. családjogra irányadó szabályai alapján a szülő vagy házastársa által eltartott rokont.
- (5) A családbafogadó gyám a saját és a gyámsága alatt álló gyermek tekintetében is kérheti az ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésre való jogosultság megállapítását, ha az (1) vagy (2) bekezdésben meghatározott feltételek valamelyik gyermek tekintetében fennállnak. Az (1) bekezdés a) pont ac) alpontja és a (2) bekezdés b) pontja szerinti esetben a családbafogadó gyám saját gyermekeinek és a gyámsága alatt álló gyermekeknek a számát össze kell adni. A (4) bekezdés alkalmazásában szülő alatt a családbafogadó gyámot is érteni kell.
- (6) Az ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetés gyermekenként csak egy jogcímen vehető igénybe.
- (7) Ha a szakképzési munkaszerződés alapján duális képzőhelyen folytatott szakirányú oktatásban részt vevő személy már jogosult ingyenes vagy kedvezményes étkeztetésre, ugyanazon étkeztetés tekintetében az (1) és (2) bekezdés szerinti ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetést nem veheti igénybe.
- (8) A nevelőszülőnél, gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermek és a tanulói jogviszonyban nem álló, illetve nem nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőtt nem jogosult ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésre.
- (9) Az ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetést a tanuló után a nappali rendszerű oktatásban való részvétele befejezéséig kell biztosítani.”

A Gytv. 2015. július 1-től hatályos változása miatt 2016. évben ugrásszerűen megemelkedett a kedvezményes gyermekétkeztetésben részesülők száma. Azóta minden évben közel 1 500 gyermek 100%-os kedvezményben, és 1 100 - 1 200 gyermek 50%-os kedvezményben részesül, azonban 2021-ben az 50%-os kedvezményes étkezésben részesülő gyerekek száma az előző évhez képest növekedett, de még mindig nem éri el a 2017-es adatokat.

16. sz. táblázat: Kedvezményes gyermekétkeztetésben részesülők száma, összefoglaló táblázat 2017. év

Intézménytípus	100 %-os kedvezményben részesülők száma	50 %-os kedvezményben részesülők száma
Bölcsőde	128	0
Óvoda	1 203	0
Általános Iskola	205	1 065
Gimnázium, Szakiskola, Szakközépiskola	1	68
Összesen	1 537	1 133

Forrás: Polgármesteri Hivatal Költségvetési és Pénzügyi Iroda

17. sz. táblázat: Kedvezményes gyermekétkeztetésben részesülők száma, összefoglaló táblázat 2018. év

Intézménytípus	100 %-os kedvezményben részesülők száma	50 %-os kedvezményben részesülők száma
Bölcsőde	121	0
Óvoda	1 197	0
Általános Iskola	165	1 129
Gimnázium, Szakiskola, Szakközépiskola	0	85
Összesen	1 483	1 214

Forrás: Polgármesteri Hivatal Költségvetési és Pénzügyi Iroda

18. sz. táblázat: Kedvezményes gyermekétkeztetésben részesülők száma, összefoglaló táblázat **2019.** év

Intézménytípus	100 %-os kedvezményben részesülők száma	50 %-os kedvezményben részesülők száma
Bölcsőde	127	0
Óvoda	1057	0
Általános Iskola	143	794
Gimnázium, Szakiskola, Szakközépiskola	0	0
Összesen	1 327	794

Forrás: Polgármesteri Hivatal Költségvetési és Pénzügyi Iroda

19. sz. táblázat: Kedvezményes gyermekétkeztetésben részesülők száma, összefoglaló táblázat **2020.** év

Intézménytípus	100 %-os kedvezményben részesülők száma	50 %-os kedvezményben részesülők száma
Bölcsőde	98	0
Óvoda	786	0
Általános Iskola	80	797
Gimnázium, Szakiskola, Szakközépiskola	0	51
Összesen	964	848

Forrás: Polgármesteri Hivatal Költségvetési és Pénzügyi Iroda

20. sz. táblázat: Kedvezményes gyermekétkeztetésben részesülők száma, összefoglaló táblázat **2021.** év

Intézménytípus	100 %-os kedvezményben részesülők száma	50 %-os kedvezményben részesülők száma
Bölcsőde	107	0
Óvoda	793	0
Általános Iskola	94	972
Gimnázium, Szakiskola, Szakközépiskola	0	47
Összesen	994	1 019

Forrás: Polgármesteri Hivatal Költségvetési és Pénzügyi Iroda

2015 szeptemberétől az a bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek, aki olyan családban él, ahol az egy főre jutó jövedelem – a szülők nyilatkozata alapján – nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér nettó összegének 130 %-át ingyenesen étkezhet. E jogszabályváltozás hatása legmarkánsabban a 2017. évi adatokon tükröződik. 2021-ben az étkezést igénylők 72 %-a vett igénybe valamilyen kedvezményt, mely a 2019. évi csökkenéshez képest visszatérés a 2018. évi arányhoz. Az összes étkező száma azonban még mindig nem éri el a 2018-as adatokat.

A kedvezményes étkezés lehetősége 2016-ban – a Gyvt. alapján – kibővült a szünidei gyermekétkeztetéssel, mely a legrászorultabb családok gyermekeinek biztosítja szünidő alatt a napi egyszeri meleg ételt:

„Szünidei gyermekétkeztetés

21/C. § (1) A települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést

a) a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja, és

b) az a) pontban foglalt gyermekeken kívül további gyermekek, így különösen a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek részére ingyenesen biztosíthatja.

(2) A települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetést az (1) bekezdés a) pontja szerinti esetben a) a bölcsődében, mini bölcsődében bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben részesülő gyermekek számára a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény és az óvoda zárva tartásának időtartama alatt valamennyi munkanapon,

b) az a) pont alá nem tartozó gyermekek számára

ba) a nyári szünetben legalább 43 munkanapon, legfeljebb a nyári szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon,

bb) az őszi, téli és tavaszi szünetben a tanév rendjéhez igazodóan szünetenként az adott tanítási szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon

köteles megszervezni, és ennek keretén belül a szülő, törvényes képviselő kérelmének megfelelő időtartamban az adott gyermek részére biztosítani.”

21. számú táblázat: 2021. évi szünidei étkeztést igénybe vevők száma

	Igénybe vevők száma
Tavaszi	14
Nyári	14
Őszi	9
Téli	20

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális és Szociális Intézményi Iroda

Az igénybevételre jogosultak közül a ténylegesen igénybe vevők száma a téli szünetben volt a legmagasabb. A nyári szünet alatt az Önkormányzat ösztönzi a János utcai tábor igénybevételét, erre felhívja az érintett családok figyelmét.

3. AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL BIZTOSÍTOTT SZEMÉLYES GONDOSKODÁST NYÚJTÓ ELLÁTÁSOK, VALAMINT AZ EZEKHEZ SZERVESEN KAPCSOLÓDÓ EGYÉB ELLÁTÁSOK BEMUTATÁSA

3.1. A GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLTATÁS BIZTOSÍTÁSÁNAK MÓDJA, MŰKÖDÉSÉNEK TAPASZTALATAI

A Gyvt. 39-40. §- a szabályozza a gyermekjóléti szolgáltatást és a gyermekjóléti központ feladatait. A 2021. január 1-én hatályos szöveg szerint:

„Gyermekjóléti szolgáltatás

39. § A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

(2) A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében

a) a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,

b) a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,

c) a válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint szociális szolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz, különösen a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz történő hozzájutásának szervezése,

d) a szabadidős programok szervezése,

e) a hivatalos ügyek intézésének segítése.

(3) A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében

a) a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételének elősegítése a megelőző rendszerben,

b) a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése,

c) az a) pontban, valamint a 17. § (1) bekezdésében meghatározott személyekkel és intézményekkel való együttműködés megszervezése, tevékenységük összehangolása,

d) tájékoztatás az egészségügyi intézményeknél működő inkubátorokból, illetve abba a gyermek örökbefogadáshoz való hozzájárulás szándékával történő elhelyezésének lehetőségéről.

(3a) A gyermekjóléti szolgáltatás a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet biztosít.

(4) A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében

a) a gyermekkel és családjával végzett szociális munkával (a továbbiakban: szociális segítőmunka) elősegíteni a gyermek problémáinak rendezését, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozását,

b) a családi konfliktusok megoldásának elősegítése, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében,

c) kezdeményezni

ca) egyéb gyermekjóléti alapellátások önkéntes igénybevételét és azt szükség esetén személyes közreműködéssel is segíteni,

cb) szociális alapszolgáltatások igénybevételét,

cc) egészségügyi ellátások igénybevételét,

cd) pedagógiai szakszolgálatok igénybevételét, vagy

ce)

d)-e)

(5)

39/A. § (1) Egyszemélyes család- és gyermekjóléti szolgálat nem vehet részt az e Fejezet szerinti feladatok ellátásában, ha az érintett gyermek szülője a szolgáltatást nyújtó személy maga, a fenntartó önkormányzat polgármestere, alpolgármestere, jegyzője vagy aljegyzője.

(2) Család- és gyermekjóléti szolgálat, család- és gyermekjóléti központ nem vehet részt az e Fejezet szerinti feladatok ellátásában, ha az érintett gyermek szülője a szolgálat, központ szakmai vezetője vagy intézményvezetője, a fenntartó önkormányzat polgármestere, alpolgármestere, jegyzője vagy aljegyzője.

(3) Elfogult az a család- és gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó személy, akitől nem várható el az eset tárgyiilagos megítélése.

(4) Az összeférhetetlenséggel vagy elfogultsággal érintett személy, vagy a szolgálat, központ vezetője köteles azt bejelenteni az ok tudomására jutásától számított 5 munkanapon belül a család- és gyermekjóléti szolgálat, család- és gyermekjóléti központ székhelye szerint illetékes fővárosi és megyei kormányhivatalnak. A szolgáltatás igénybe vevője az összeférhetetlenséget vagy elfogultságot bármikor bejelentheti a család- és gyermekjóléti szolgálat, család- és gyermekjóléti központ székhelye szerint illetékes fővárosi és megyei kormányhivatalnak. A fővárosi és megyei kormányhivatal megvizsgálja a bejelentés megalapozottságát, és ha szükséges, kijelöli az e Fejezet szerinti feladatokat ellátó szolgálatot, központot vagy személyt.

(5) Az összeférhetetlenséggel vagy elfogultsággal érintett szolgáltatást nyújtó személy az igénybe vevő felé fennálló tájékoztatási kötelezettségének köteles eleget tenni az összeférhetetlenség, elfogultság fennállása esetén is.

Család- és gyermekjóléti szolgálat

40. § Gyermekjóléti szolgáltatás a családsegítéssel egy szolgáltató - a család- és gyermekjóléti szolgálat (a továbbiakban: gyermekjóléti szolgálat) - keretében működtethető. A gyermekjóléti szolgálat ellátja a 39. § és a (2) bekezdés szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat, valamint a családsegítés Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti feladatait.

(1a) A települési önkormányzat a gyermekjóléti szolgálatot önálló intézményként, szolgáltatóként vagy más intézmény szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységeként működteti.

(2) A gyermekjóléti szolgálat - összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel, illetve szolgálatokkal - szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. Tevékenysége körében a 39. §-ban és az Szt. 64. § (4) bekezdésében foglaltakon túl

a) folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét,
b) meghallgatja a gyermek panaszát, és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést,
c) az ellátási területén közreműködik a kormányrendeletben meghatározott európai uniós forrásból megvalósuló program keretében természetben biztosítható eseti vagy rendszeres juttatás célzott és ellenőrzött elosztásában,

d) szervezi a - legalább három helyettes szülőt foglalkoztató - helyettes szülői hálózatot, illetve működtetheti azt, vagy önálló helyettes szülőket foglalkoztathat,

e) segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását,

f) felkérésre környezettanulmányt készít,

g) kezdeményezi a települési önkormányzatnál új ellátások bevezetését,

h)

i) biztosítja a gyermekjogi képviselő munkavégzéséhez szükséges helyiségeket,

j) részt vesz a külön jogszabályban meghatározott Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában,

k) nyilvántartást vezet a helyettes szülői férőhelyekről.

(3)

(4)

(5)

Család- és gyermekjóléti központ

40/A. § (1) Család- és gyermekjóléti központnak (a továbbiakban: gyermekjóléti központ) az a járasszékhely településen működő gyermekjóléti szolgálat minősül, amely önálló intézményként, illetve szervezeti és szakmai szempontból önálló intézményegységként működik.

- (2) A gyermekjóléti központ a gyermekjóléti szolgálatnak a 39. §, a 40. § (2) bekezdése és az Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti általános szolgáltatási feladatain túl
- a) a gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, amelynek keretében biztosít
 - aa) utcai és - ha a helyi viszonyok azt indokolják - lakótelepi szociális munkát,
 - ab) kapcsolattartási ügyeletet, ennek keretében közvetítői eljárást, ide nem értve a 62/E. § és a 132. § (6) bekezdése szerinti közvetítői eljárást,
 - ac) - ha a helyi viszonyok azt indokolják - kórházi szociális munkát,
 - ad) gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálatot,
 - ae) jogi tájékoztatásnyújtást és pszichológiai tanácsadást,
 - af) családkonzultációt, családterápiát, családi döntéshozó konferenciát,
 - ag) óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet;
 - b) a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységet lát el, amelynek keretében
 - ba) kezdeményezi a gyermek védelembe vételét vagy súlyosabb fokú veszélyeztetettség esetén a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését, nevelésbe vételét,
 - bb) javaslatot készít a veszélyeztetettség mértékének megfelelően a gyermek védelembe vételére, illetve a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására, a gyermek tankötelezettsége teljesítésének előmozdítására, a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására, valamint a gyermek megelőző pártfogásának mellőzésére, elrendelésére, fenntartására és megszüntetésére,
 - bc) együttműködik a pártfogó felügyelői szolgálattal és a megelőző pártfogó felügyelővel a bűnismétlés megelőzése érdekében, ha a gyámhatóság elrendelte a gyermek megelőző pártfogását,
 - bd) a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében szociális segítőmunkát koordinál és végez - az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve - a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához,
 - be) utógondozást végez - a gyermekvédelmi gyámmal együttműködve, a 86. § (1) bekezdés f) pontjában foglaltak szerint - a gyermek családjába történő visszailleszkedéséhez,
 - bf) védelembe vett gyermek esetében elkészíti a gondozási-nevelési tervet, szociális segítőmunkát koordinál és végez, illetve a gyámhatóság megkeresésére a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásához kapcsolódó pénzfelhasználási tervet (a továbbiakban: pénzfelhasználási terv) készít;
 - c) szakmai támogatást nyújt az ellátási területén működő gyermekjóléti szolgálatok számára;
 - d) elkészíti a szociális diagnózist az Szt. 64/A. §-a szerint.
- (3) A gyermekjóléti központ a (2) bekezdés a) pont ad) alpontja, valamint a (2) bekezdés b) és c) pontja szerinti feladatainak ellátására a települési önkormányzat egyházi fenntartóval és nem állami fenntartóval ellátási szerződést nem köthet.
- (4) A gyermekjóléti központ a (2) bekezdés a) pont aa)-ac) és ae)-af) alpontja szerinti feladata, valamint a szupervízió az Szt. 122/A. §-a szerinti, szolgáltatások intézményen kívüli szervezet által történő ellátásának szabályai szerint is biztosítható.
- (5) A család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ a szolgáltatással érintett
- a) gyermek tekintetében a Gyvt. 139. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartást,
 - b) nagykorú személy tekintetében az Szt. 20. §-a szerinti nyilvántartást
- vezeti.
- (6) A 139. § (1) bekezdés szerinti adattartalmú nyilvántartás a változások nyomon követhetőségét biztosító elektronikus úton is vezethető.”

A Gyvt. előírása alapján a járasszékhely település, a fővárosban a fővárosi kerületi önkormányzat és a megyei jogú város lakosságszámtól függetlenül köteles gyermekjóléti központot működtetni.

Az Önkormányzat által fenntartott Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központon (1163 Budapest, Cziráki utca 22. - a továbbiakban: Intézmény) belül működő két szakmai egység a Család- és Gyermekjóléti Központ (a továbbiakban: Központ) és a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (a továbbiakban: Szolgálat) a jogszabályoknak megfelelő munkamegosztásban végzi feladatát.

A Szolgálaton belül is 2 csoportot hoztak létre, így a hagyományos családsegítést a Családsegítő Csoport, a gyermekjóléti alapellátást pedig a Gyermekjóléti Csoport végzi. A csoportok nem zártak, van „átjárás”, indokolt esetben a családsegítő munkatársak a másik csoport tevékenységét is ellátják. Segítséget jelentenek a családsegítők részére a Központ esetenedzserei, akik szakmai segítséget, konzultációs lehetőséget biztosítanak a kiemelt gyermekvédelmi eseteknél.

3.1.1. ALAPELLÁTÁS

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat feladatai

A Szolgálat minden XVI. kerületben élő egyén, család, közösség számára nyitott, szolgáltatásai állampolgári jogon, önkéntes alapon vehetők igénybe, illetve veszélyeztetett gyermekekkel kapcsolatos jelzésekre kötelező a kapcsolatfelvétel az érintett gyermekekkel, családokkal. Az alapellátás keretében segítséget nyújt szociális, mentálhigiénés, életvezetési, foglalkoztatási, lakhatási ügyekben.

A Szolgálat látja el a gyermekjóléti alapellátó tevékenységet, működteti a gyermekvédelmi jelzőrendszert. A hatósági jellegű gondozó tevékenység a Központ feladata, ahol a Szolgálatnak is lehet szerepe, kaphat részfeladatokat.

Jelen „Átfogó Értékelés” a Szolgálat feladatai közül elsősorban a Gyermekjóléti Csoport tevékenységével foglalkozik.

Család- és gyermekjóléti szolgálat a települési önkormányzatok feladatkörében a lakóhely szintű minimumszolgáltatásokat, általános segítő feladatokat kell, hogy biztosítsa. Alaptevékenység a családgondozás, mely számos egyéb segítségnyújtási formával egészül ki.

Egyik **fontos cél** a veszélyeztetett, illetve krízishelyzetbe került személyek, családok életvezetési képességének megőrzése, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, valamint a krízishelyzet megszüntetésének elősegítése.

Ennek ellenére a Szolgálat gondozásába került családok nagy számban veszélyeztetettek.

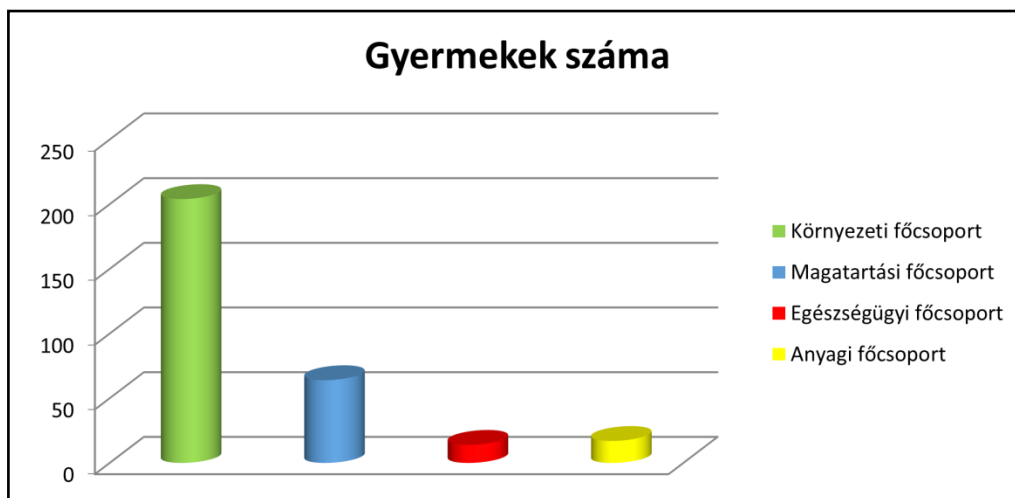
Gyermekek veszélyeztetettségének okai:

A gyermekvédelmi problémák sokrétűek, minden gondozott család speciális problémahalmazt hordoz, ezért egy vezető ok kiválasztása sokszor nem életszerű, de a statisztika és áttekinthetőség miatt fontos.

A vezető okok a környezeti főcsoportba sorolhatók: a nevelési probléma (39), illetve a családi konfliktus (78, amely növekedést mutat 2020-hoz viszonyítva), a gyermek családon belüli bántalmazása (29), a szülők, család életvitele (383), a gyermek elhanyagolása (1), volt az, mely a gyermekeket veszélyeztette. Ide sorolható még a kortárs csoport negatív hatása (4), vagy az elégtelen lakáskörülmények (5, amely arányaiban nem változott az elmúlt évhez képest).

Az általunk kezelt problémák közül a magatartási főcsoportba sorolható okok is gyakoriak voltak, mint például a gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség (11), valamint a tankötelezettség mulasztása (18). Ezek után következik csak az anyagi főcsoport (9).

1. ábra: A veszélyeztetett kiskorúak száma a veszélyeztetettség fő oka szerint

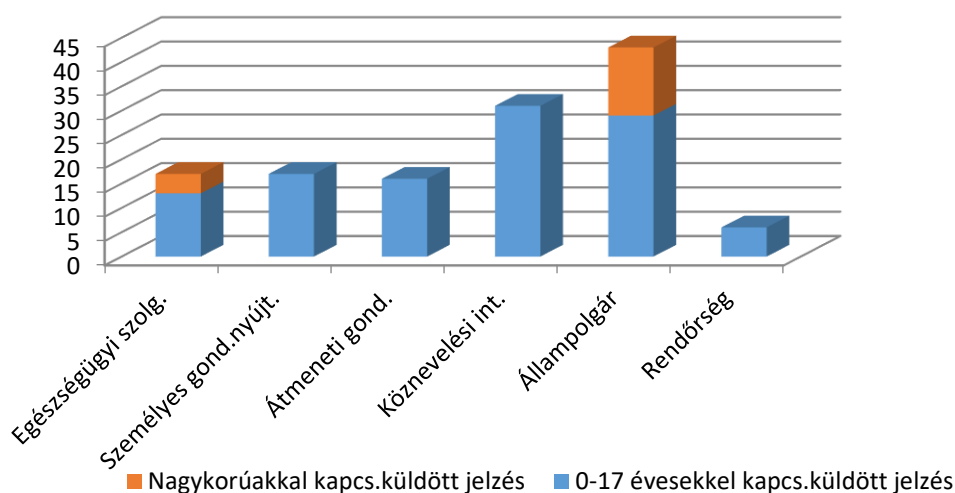

Forrás: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

Az egyének, családok, gyermekek problémáinak időben történő felismerése és azok mihamarabbi enyhítése, megoldása érdekében az állam a szociális és gyermekjóléti ellátórendszerének keretében **észlelő- és jelzőrendszert** működtet.

A tárgyévben az észlelő és jelzőrendszer által küldött **jelzések száma** (halmozott adat) **185**, mely harmadannyi, mint az ezt megelőző évben. Ebben nagy valószínűséggel közrejátszott, hogy az óvodák és iskolák a járványhelyzet miatt időszakosan bezártak, a többi intézmény is csökkentette a személyes kontaktusok számát, így a gyermekek életére való ráhatás lehetősége jelentősen csökkent. A járványidőszak még inkább megmutatja, milyen pótolhatatlanok a jelzőrendszeri intézmények a gyermekek veszélyeztetettségének észlelésében és jelzésében.

2. ábra: A Szolgálatához beérkezett jelzések száma 2021-ben

Forrás: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

A 2018 óta a Szolgálathoz érkező, gyermekeket érintő jelzések száma a következőképpen alakult: 2017: 297, 2018: 431, 2019: 854, 2020: 440, 2021: 185. 2021-ben a legtöbb jelzés (31) még ebben a helyzetben is a köznevelési intézményekből érkezett. Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatóktól (más család- és gyermekjóléti szolgálat/központ) 17, védőnőktől 17. Az átmeneti gondozást biztosító intézmények 16 esetben küldtek jelzést. Változás a korábbi évekhez képest, hogy lecsökkent a járási hivatal gyámhivatalából érkező, főleg a felnőtt korosztályt érintő jelzések száma.

3.1.2. A JELZŐRENDSZER TAGJAIVAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS TAPASZTALATAI

A gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetése a Szolgálat feladatai közé került a jogszabályi változásokkal. A Központnak szakmai támogatást kell nyújtania a Szolgáltatnak, a jelzőrendszeri munkája segítése, koordinálása érdekében is.

Az év során a Központ fogadta a Szolgálat megkeresését, amennyiben az a jelzőrendszer működtetése körében a Központ feladatkörébe tartozó, vagy szakmai támogatást igénylő esetről szerzett tudomást.

A Központ a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében koordinálja a területén működő jelzőrendszer munkáját. A feladatellátás érdekében a Központ munkatársai közül jelzőrendszeri tanácsadót jelölt ki.

➤ SZAKMAKÖZI MEGBESZÉLÉS

A szakmaközi találkozás fontos eszköz a jelzőrendszer működéséhez, és a szociális- és gyermekjóléti munkában érintettek személyes kapcsolatainak kialakításához, megerősítéséhez, illetve a közös munkát érintő változások, új információk megosztására ad lehetőséget. Megtartásukat jogszabály írja elő.

2021-ben két alkalommal nyílt lehetőség szakmaközi megbeszélés szervezésére a járványhelyzet miatt. A szakmaközi megbeszélések témái: „Az Otthon Segítünk Alapítvány bemutatása”, és „A megváltozott protokollok a BFKH XVI. kerületi Gyámügyi Osztály és a Napraforgó Központ napi gyakorlatában” címmel.

A Szolgálat által tartott szakmaközi megbeszélések során a Központ esetmenedzserei mellett jelen volt az Önkormányzat Szociális és Szociális Intézményi Irodájának vezetője, a XVI. Kerület Kertvárosi Egészségügyi Szolgálat (1163 Budapest, Jókai Mór utca 3. - a továbbiakban: KESZ) vezető védőnője, a XVI. kerületi Kertvárosi Egyesített Bölcsőde (1165 Budapest, Centenárium sétány 5/a. a továbbiakban: Egyesített Bölcsőde) vezetője, a BFKH XVI. kerületi Gyámügyi Osztályának ügyintézői, a Szolgálat családsegítői.

Az intézmény szakmai törekvése többek között a jelzőrendszer működéséhez és a szociális- és gyermekjóléti munkában érintettek személyes kapcsolatainak kialakítása, megerősítése, illetve a közös munkát érintő változások, új információk megosztása, melyhez kiváló alkalmat nyújtottak szervezett szakmaközi megbeszélések.

➤ ÉVES TANÁCSKOZÁS

A 2021-es év jelzőrendszeri működéséről szóló éves szakmai tanácskozás 2022. február 24-én került megrendezésre a járványhelyzet enyhülésére tekintettel ismét személyes részvétellel, összesen 101 fő jelenlétével.

A témaválasztásban évről évre azt keresik, amit aktuálisnak érzékelnek az intézményekkel való kapcsolattartásban. A pandémiás években felerősödtek az addig is már jelen lévő tendenciák az információs kor jelenségeivel kapcsolatban, ezért kérték fel Tari Annamáriát - klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta, pszichoanalitikus - előadónak. Az előadás témájának címe „Az információs kor és az érzelmi változások” volt.

A tanácskozás keretében három szakmai műhelyt hirdetett meg a következő címekkel és műhelyvezetőkkel:

1. „Érzelmi válságok megjelenése” – Tari Annamária.
2. „Ne ess netes csapdába” a „Csapda a neten” című dokumentumfilm prevencióra való felhasználhatóságának tapasztalatai - Faragó Anikó pszichológus, Marx Tamás pszichológus.
3. „Generációkon átívelő hidak” (interaktív játék öt generáció képviselőivel) - Raffay Veronika, D. Polgár Krisztina és Fogarassi Ottó óvodai és iskolai szociális segítők.

A 3. szakmai műhely különlegessége volt, hogy a Budapest XVI. Kerületi Jókai Mór Általános Iskola (1163 Budapest, Tiszakömlő utca 29-35. - a továbbiakban: Jókai Mór Általános Iskola) 6. osztályos diákjai és a Budapest XVI. Kerületi Táncsics Mihály Általános Iskola és Gimnáziumból (1165 Budapest, Táncsics utca 7-9. – a továbbiakban: Táncsics Mihály Általános Iskola és Gimnázium) 12. osztályos végzősei közül 8-an vettek részt a játékban és jelenítették meg személyesen az Alfa és a Z generációt.

A résztvevőktől kapott visszajelzések pozitívak voltak.

A 2020-as év a kerület minden intézménye számára rendkívüli feladatokat és működésmódot hozott a koronavírus járvány miatt – és ez még érezhető volt a 2021-es évben is. A jelzőrendszer ekkor sem állt le, a múlt évi működéséről a központ által a jelzőrendszeri tagok felé kiküldött kérdések arra irányultak, hogy: az intézmények saját területükön milyen problémával szembesültek; azokra milyen megoldási javaslatok vannak; az együttműködés hogyan valósult meg a jelzőrendszer tagjaival és milyen szolgáltatások hiányát észleli; valamint milyen tapasztalatai vannak az online munkavégzés területén.

A Szolgálat szakmai vezetője a gyermekvédelmi és szociális jelzőrendszer intézményeitől visszaérkezett írásbeli beszámolókat elemezte. A kiküldött megkeresés száma a szociális és gyermekvédelmi területen érintett kerületi intézményeknek: 105, melyre 51 jelzőrendszeri tag válaszolt.

➤ ESETMEGBESZÉLÉS, ESETKONFERENCIA

Az esetkonferenciák célja az adott gyermekkel foglalkozó, különböző szakmák képviselői és a család közti információcsere, és közös gondolkodás az adott probléma minél hatékonyabb megoldása érdekében.

Többszörre olyan esetben kerül sor a megrendezésére, ha a gyermek veszélyeztetettsége olyan mértékben megnő, mely szükségessé teszi az azonnali beavatkozást, vagy az eset kapcsán több

szakma képviselői érintettek, így a megfelelő cselekvési mód egyeztetése, a munkamegosztás összehangolása elengedhetetlen a hatékonysághoz. Az eredményes szociális segítőmunka, valódi változások csak a rendelkezésre álló erőforrások bevonásával, folyamatos összehangolásával történik.

2021-ben három esetkonferenciát és kettő esetmegbeszélést tartott az intézmény.

3.1.3. PREVENTÍV PROGRAMOK

A Szolgálat prevenciós tevékenységével nagy létszámban éri el a gyermekeket és a felnőtteket egyaránt. Célja, hogy klubjai segítségével megelőzze a problémák kialakulását, tartalmas és értelmes szabadidős tevékenységet kínáljon a terület lakosai részére. Figyelemmel kísérik a lakossági igényeket, próbálják ezekre reagálva összeállítani kínálatukat, kiemelten figyelve a sérülékenyebb társadalmi csoportokra (idősek, kamaszok, kisgyermekes családok, fogyatékkal vagy krónikus betegséggel élők).

Célzottan próbálják elérni a valamilyen szempontból veszélyeztetett gyermekeket is, hiszen minél korábban történik a beavatkozás, a gyermek optimális fejlődéséhez való hozzájárulás, vagy a szükséges korrekció, annál hatékonyabb lesz a munka, és annál ritkább lesz a későbbiek során esetlegesen jelentkező, nagy társadalmi károkat okozó deviancia.

Az „Átfogó Értékelés” a Szolgálat preventív programjai közül a gyermekeknek, fiataloknak szóló programokat ismerteti.

A járvány megjelenésével, még 2021-ben is akadozott a klubok működése. A szabadterre vihető, vagy már eleve ott szervezett programok tudtak egész évben működni (Gázoló kalandklub). Volt, ahol hibrid megoldást alkalmaztak a munkatársak: ha tehették, személyes jelenléttel, ha nem, akkor online csoportként működött a klub (Alzheimer betegek hozzátartozói csoportja).

➤ Szünidei Napraforgós Napok

A nyári szünet kezdetén a kollégák lelkes, gyors munkájának köszönhetően – a járványügyi helyzet figyelembevételével – júniusban 2 hetes, napközbeni elfoglaltságot biztosító, szabadidős programokat szerveztünk az általános iskolai korosztálynak, hozzájárulva ezzel a szünidei gyermekfelügyelet sokszor nehezen megoldható problémájának megoldásához is. A 2021-es évben – a 2020-as évhez hasonlóan – kiemelt jelentőségű volt, hiszen sok szülő az online oktatás alatt a gyermekfelügyeletet csak szabadsága igénybe vételével tudta megoldani, így a nyárra már alig maradt igénybe vehető szabadságuk. – Ez utóbbi problémát csökkentendő a 2000. és 2021. évben az Önkormányzat által működtetett óvodáknak és bölcsődéknek nem volt nyári zárva tartásuk.

A 2021-es évben a Szünidei Napraforgós napok programjai közt szerepelt pl.: a Csömöri-tavi kirándulás; Sarkad Udvar; falmászás; Naplás-tavi kirándulás; Orczy parki játék; szabaduló szoba látogatása; Tarzan park; Bélyegmúzeum; lézerharc a Grundon; Állatkerti látogatás; Csodák palotája; stb. A repertoárt színesítette az óvodai-iskolai szociális segítő aktív jelenléte, az általuk szervezett csapatépítő játékok. – ezzel az iskolai nyári szünet ideje alatt is aktívan vesznek részt a prevenciós munkában.

➤ *Mama-baba klub*

A Baba-mama klub régi hagyomány az intézményben. A kismamák tapasztalatot cserélnek, míg gyermekeik együtt játszanak. Ezek az alkalmak a szülők visszajelzései szerint nagyban elősegítik a gyermekek beilleszkedését a bölcsődébe, illetve óvodába. Ezen túlmenően az anyák számára jó lehetőség a kisgyermekes időszak során is a közösséghez való tartozás, az izoláció csökkentése. A programot 2021. évben ugyan már 12 alkalommal tudták megtartani 70 érdeklődővel, azonban még mindig kihívást jelent, hogy a kikerülő gyermekek miatt évről évre újra ki kell építeniük a „csapatot”.

➤ *Kamasz klub*

Nagyon várt és szükséges prevenciós szolgáltatás indulhatott újra a 2021-es évben. A kamasz korosztálynak 2 hetente szervezett program során alkalmuk nyílt a fiataloknak a saját korosztályuk problémáiról történő beszélgetésekre. A klub tagjai társasjátékoztak, filmet néztek, sportolhattak a szabadban.

Ugyan nem a kamaszklub keretein belül, de szintén kamasz, szerhasználók részére 4 alkalommal volt lehetőség részt venni a Tisztas Községi Hely munkatársai által vezetett csoportfoglalkozáson. Ezeket a foglalkozásokat a jelzőrendszer által küldött problémára reagálva szervezte meg intézmény: az oktatási intézményekben a szerhasználó gyerekek kapcsán küldtek veszélyeztetettség jelzéseket. A foglalkozásoknak az érintett gyerekek részéről nagyon jó visszhangja volt, szívesen részt vettek azokon.

➤ *Kamasztábor*

2021-ben második alkalommal került megszervezésre, ezzel a Napraforgós Napokon a fiatalabb korosztálynak nagyobb teret biztosítva, mivel a 12-17 évesek ebben a táborban vehettek részt. A tábor személyiségfejlesztő jellegű csoportokat és élményprogramokat kínált. A kezdeményezés nagy érdeklődésre tett szert.

➤ *Gondolkodó társasjáték tábor*

A 2021-es év újdonsága, első alkalommal megrendezett tábora. Mai ingerekkel túlszűfolt világunkban egyre nagyobb fontosságot nyer az elmélyülés képessége és a szociális készségek elsajátítása. Ezeknek a fejlesztéséhez pedig tökéletes eszközök a társasjátékok, amelyek elsősorban indirekt tanítás, a felismerés élménye, másodsorban a tudatosítás révén hatnak az emberre. Ennek a tábornak kifejezetten egy kisebb létszámú résztvevői kör létrehozása volt a célja, hogy a gyerekek elmélyülését, az egy gyermekre fordítható szakemberi figyelem mélységét segítse. Sok, különböző típusú játékot megismertek a táborozók, mindegyiket szívesen játszották.

22. sz. táblázat: Szociális kompetencia-fejlesztő csoportok a 2021. évben

KLUBOK, CSOPORTOK, TÁBOROK STATISZTIKÁJA		
KLUBOK NEVE	Foglalkozások (alkalmak) száma	Forgalom (fő)
Szülinidei Napraforgós Napok	10 nap	245
Baba-mama klub	12 nap	70
Kamasz klub	16 nap	128
Kamasz tábor	5 nap	45
Gondolkodó társasjáték klub	5 nap	40
Összesen	48 nap	528

Forrás: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

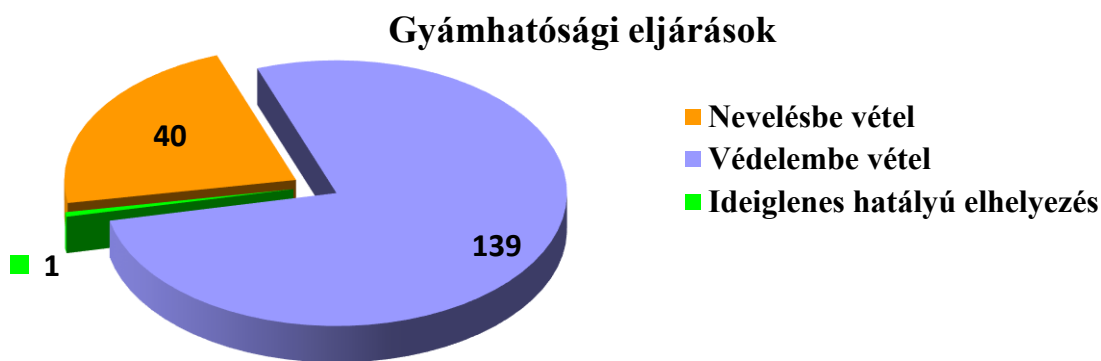
A Központ feladatai

- A gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése, a gyermek védelme érdekében a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó **hatósági intézkedésekhez kapcsolódó tevékenységek**;
- **Speciális szolgáltatások** biztosítása;
- **Szakmai támogatás nyújtása** a Szolgálatnak és a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a területén működő **jelzőrendszer** munkájának **koordinálása**.

3.1.4. HATÓSÁGI INTÉZKEDÉSEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az Intézményen belül a hatósági ügyekben érintett csoport továbbra is az esetmenedzseri team. Ők készítik a javaslatokat (pl.: védelembe vétel) a gyámhivatali megkeresések nyomán, illetve koordinálják a már valamely intézkedéssel érintett gyerekek körüli feladatokat. Munkájukra komoly hatással volt 2021-ben az erős fluktuáció.

3. ábra Hatósági intézkedéssel érintett gyermekek száma

Forrás: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

139 gyermek esetében védelembe vételi eljárás zajlott. 41 gondozott gyermek vonatkozásában pedig szakellátás keretébe tartozó (1 ideiglenes hatályú elhelyezett és 40 gyerek esetében nevelésbe vétel) hatósági eljárás is, ami esetmenedzseri tevékenységgel járt. A hatósági intézkedéssel érintett gyermekekhez kapcsolódóan a kollégák mindösszesen **egyetlen tárgyaláson** vettek részt, mivel a veszélyhelyzettel összefüggően a gyámhivatali tárgyalások felfüggesztésre kerültek. Helyette a hatósági ügyintéző írásban nyilatkoztatta a szülőket az egyes ügyekben, eljárásokban. 22 esetben készítettek védelembe vételhez kapcsolódó

gondozási-nevelési tervet (mely 29 kiskorút érintett), 1 480 családlátogatást végeztek, és ezen felül 179 külön környezettanulmányt készítettek.

A családlátogatások száma tovább emelkedett az előző évekhez viszonyítva. Ebben a családok megnövekedett gondoskodási igénye mellett a nem együttműködő kliensek vagy a bántalmazásos ügyek fokozott figyelemmel kísérési köteleme játszhat szerepet.

Továbbá 1 092 esetkonzultációt bonyolítottak le

Kiemelt veszélyeztetettségi területek az év során:

2021-ben 280 kiskorút tartott nyilván a Központ veszélyeztetettként (2020-ban 312 –et), akik esetében kitöltötték „A gyermekeink védelemében” című adatlap-rendszert. Közülük a vezető probléma alapján legnagyobb arányban (210 kiskorú) a környezeti tényezők (döntően család életvitele, nevelési probléma, családi konfliktus) játszottak szerepet. A magatartási főcsoportba 39 kiskorút soroltak (ide tartoztak pl.: a tankötelezettségüket elmulasztó, vagy iskolai beilleszkedési nehézségekkel küzdő, illetve szerfogyasztó vagy csavargó gyerekek), az egészségi főcsoportba 9 gyermeket, anyagi főcsoportba pedig 22 gyermeket. Ebből az anyagi főcsoport számadata az, ami az elmúlt évi adatokhoz képest emelkedett, amiben egyértelműen szerepe van a veszélyhelyzetnek (szülők munkahely-vesztése).

A 2021. év során is a különböző színtereken megjelenő, frissen kirobbant, vagy éppen évek óta tartó, egyre jobban elmélyülő konfliktusok jelentettek továbbra komolyabb kihívásokat a szakembereknek. Válási, kapcsolattartási ügyek súlyozott jelenléte is megállapítható, melyek továbbra is komoly kihívásokat jelentettek a szakembereknek.

Említésre méltó a pandémiás helyzet tartós fennállásával összefüggő arányváltozás a problémák palettáján. A digitális oktatás több alkalommal történő, előbb általánosan, később iskolánként, osztályonként eltérően, eseti módon való elrendelése jelentősen felbolygatta a diákok napi rutinját, tanuláshoz való viszonyulását, családok életszervezését, és mindezekkel összefüggően kihatott az online jelenlét megváltozására is. A gyerekek sokkal több időt töltöttek az online térben, csökkentek a személyes találkozások, az izoláció pedig sok esetben szorongást, elveszettség-érzést indukált, főleg, ha a családokban a szülők is elveszítették lábuk alól a kiszámíthatóságot, biztonságot. Ahol egyáltalán nem, vagy csak kis mértékben ismerik és alkalmazzák a reziliencia (rugalmas alkalmazkodóképesség) fogalmát, ott bizony a fentiekből eredően a feszültségek felhalmozódása könnyebben vezetett „acting-out”-helyzetekhez valamely családtag részéről, vagy családon belüli bántalmazáshoz. Ezek lenyomatai voltak a korábbiak többszörösére emelkedett falcolós, önbüntetés-jellegű iskolai jelzések, a digitális oktatásból (nem technikai eszköz hiánya miatt) kimaradó, vagy ennek során tanulmányaikban lemaradt gyerekekkel kapcsolatos jelzések, illetve a hozzátartozók közötti erőszakról, vagy családon belüli bántalmazásról szóló rendőrségi, ügyészségi, szociális irodai megkeresések.

3.1.5. CSALÁDJÁBÓL KIEMELT GYERMEKEK SZÜLEINEK GONDOZÁSA

A 2021. évben 41 gyermek volt szakellátott. Ebből 40 gyermek nevelésbe vétel keretében, 1 gyermek ideiglenes hatállyal elhelyezettként.

Ez a szám a 2020. évi 42 szakellátott gyermekhez képest ugyan csökkent, azonban a csökkenés igen jelentéktelen.

3.1.6. SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

A speciális szolgáltatások kínálatának sokfélesége, aránya, erőssége nagyban meghatározza egy Központ munkájának minőségét, lehetőségeit. Ezek jövő-orientált szolgáltatások, melyek

fejlesztésére oda kell figyelni, ha minőségi ellátást kíván biztosítani egy gyermekjóléti intézmény. A szolgáltatásokat úgy kell kialakítani, hogy azok az adott, jellemző egyéni problémákra is reagáljanak.

A tapasztalatok alapján az intézmény célja fejlesztési irányként megfogalmazni a pszichiátriai konzultáció lehetőségének megteremtését.

23. táblázat: A speciális szolgáltatások 2021. évi igénybevétele

	alkalom	fő
Pszichológiai tanácsadás	841	145
Fejlesztőpedagógus	203	14
Jogi tanácsadás	327	311
Család/párkonzultáció	144	53
Mediáció	41	16
Kapcsolattartási ügyelet	90	48
Készenléti szolgálat	62	0
Utcai szociális munka	8	19
Szociális diagnózis	43	19
Munkavállalási tanácsadás	96	46
Hátralékkezelési tanácsadás	78	40

Forrás: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

➤ Óvodai és iskolai szociális segítő munka

Az iskolai szociális munka, mint kötelező szolgáltatás bevezetése 2019 szeptemberétől jelent meg. A Központ a kezdetektől kiemelt feladatának tartotta az oktatási intézményekkel való együttműködést, a pedagógusokkal, gyermekvédelmi felelősökkel való (adott gyermek kapcsán akár napi szinten történő) kapcsolattartást.

Az új szolgáltatás középpontjában továbbra is a prevenció, a tanácsadás, tájékoztatás, információnyújtás, segítségnyújtás áll, de egyre inkább ellátják a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat is. Az intézményekbe kihelyezett gyermekvédelmi szakember fontos eszköze a jelzőrendszer erősítésének is.

A 2020-ban kialakult veszélyhelyzet hozta korlátozott lehetőségekhez a szolgáltatás reagált: becsatlakozott az iskolák / óvodák online életébe, ugyanígy a szülőkkel is kapcsolatot teremtett, facebook oldalt indítottak szülőknek és pedagógusoknak, instagram felületet a diákoknak. Aktívan részt vettek az ügyeletet tartó iskolák munkájában.

A segítő tevékenységet 2021-ben is a járványügyi helyzet alakulásának és következményeinek kihívásai határozták meg. Az előző év tapasztalatai mellett is hatalmas rugalmasságot igényelt a szolgáltatás tartalmát, eszköztárát a nevelési-oktatási intézményeknek a védelmi intézkedések szerint alakuló munkarendi formáihoz, a krízishelyzet szükségleteihez igazítani. Az intézmények többségével az erősödő bizalmi viszony, a közös munka sikerélményei segítették az aktív együttműködést.

A tavaszi vészhelyzet a segítőket is újra online működésbe szorította. Telefonon, elektronikus formában folyamatos kapcsolatot tartottak az intézményekkel, szükség szerint szülőkkel, más szakemberekkel és a gyermekekkel. Majd a jelenléti nevelés-oktatásban a járványügyi előírásokhoz, az intézmények elvárásaihoz igazodva törekedtek a szolgáltatási tervben felvázolt és az időközben felmerülő igényeknek eleget tenni. Ezek felölelték a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátását és a prevenciós munkavégzést egyaránt.

Folytatódott az Iskolai Közösségi Szolgálat teljesítésére lehetőséget adó IKSZ projekt (intra- és interperszonális készségek, közösség-/rendezvényszervezés). A tavaszi időszakban a fiatalok saját szemszögből, a diákok nézőpontjából mutatták be, hogyan élik meg az online oktatást.

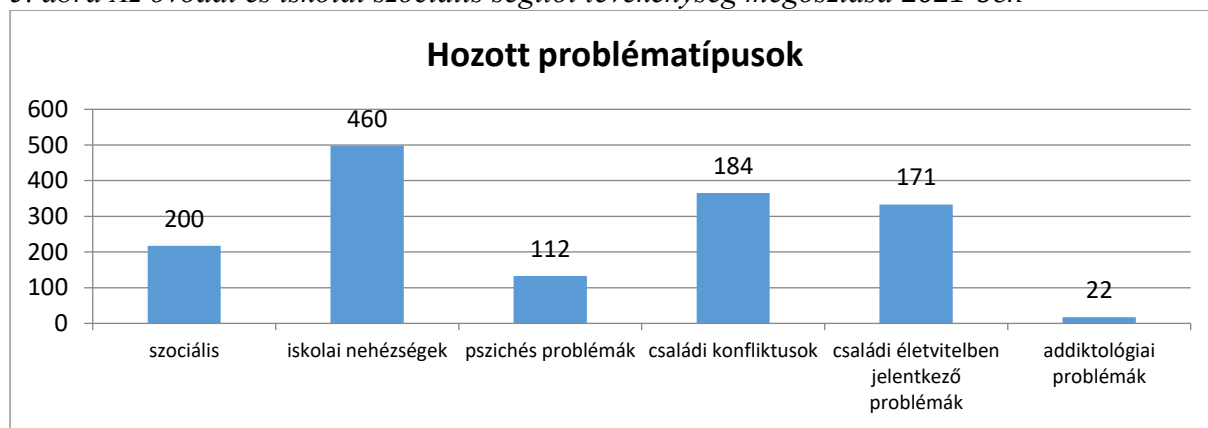
A Budapest XVI. Kerületi Batthyány Ilona Általános Iskola (1164 Budapest, Georgina utca 23.) szociális segítője az egyéb reá váró feladatok miatt idén csak egy napra tudott bekapcsolódni az intézmény Erdei Iskolák Hetébe, ahová három osztálynak készült élménypedagógiai játékokkal.

A tevékenységek kapcsán hozott problémátípusok közül az iskolai nehézségek legtöbbször magatartási, beilleszkedési zavarokban, az iskolai konfliktushelyzetekben és hiányzásokban nyilvánultak meg. A szocializáció lassulása, a társas kapcsolatok hiánya és annak következményei az iskolát kezdőknél, a felsős évfolyamba belépőknél és az érettségizőknél fokozottan jelentkeztek. A pedagógusok továbbra is a leterheltség, a szülőkkal való kapcsolattartás, a sajátos nevelést igénylő gyermekek integrálásának, felzárkóztatásának nehézségével küzdenek leginkább.

A szolgáltatás 2020-ban 1 684 tevékenysége során 5 898 fő számára nyújtott segítséget, 2021-ben pedig már 1 792 tevékenység alkalmával 3 852 fővel lépett kapcsolatba. Az óvodai, iskolai szociális segítők motivációjukat önfejlesztéssel, továbbképzésekkel igyekeztek megtartani a pandémiás időszakban is. A team a jó gyakorlatok összegyűjtése és egymás szakmai támogatása érdekében a főváros öt kerületének és Gárdony kistérség segítő csapatával szerveződött szakmai műhelybe.

A munkacsoport jelenleg 9 fővel látja el az egyre nagyobb mentális, pszichés terhelődéssel járó, folyamatosan emelkedő mennyiségű feladatokat.

5. ábra Az óvodai és iskolai szociális segítői tevékenység megoszlása 2021-ben

Forrás: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

➤ Család / párkonzultáció

Családkonzultációs szolgáltatás biztosítása törvényi kötelezettség, de az ellátása hullámzóan biztosított. A szolgáltatás páros vezetést kíván, de az elmúlt években nem állt mindig rendelkezésre két pszichológus és/vagy család-, illetve párkonzultáció területén képzett munkatárs.

Prevenációs cél, hogy a családi- és párkonfliktusok esetén az érintettek időben forduljanak szakemberhez, ezzel sok válás és elmérgesedő viszony megelőzhető lenne.

Az elmúlt évben 144 családkonzultációs alkalom, családterápiás ülés zajlott le 53 érintett esetében. Az ellátottak számának enyhe, az alkalmak számának jelentős növekedése is mutatja a szakmai elvek számbeli kivetülését. Továbbra is jövő év célkitűzése ennek a szolgáltatásnak a stabil munkatársi gárdáját kialakítani, és lehetővé tenni nagyobb esetszám ellátását.

➤ Mediáció

Munkájuk során továbbra is nagy arányban foglalkoznak a válásokat megszenvedő gyerekekkel, akik azt élik át napról napra, hogy a szülők nem tudnak másra fókuszálni, mint a válási harcra. Az alternatív konfliktusrendezést, a bajok korai kezelését sajnos a mindennapi

mentálhigiénés kultúra még nem elégségesen tartalmazza. Ennek a kultúrának a hiányát mutatja a mediációs szolgáltatás viszonylag alacsony kihasználtsága is.

A járványügyi helyzet miatt a tevékenység volt, hogy szünetelt, volt, hogy telefonon történt, ami a szakmai folyamatot nagyban befolyásolta. 58 mediációs ülés valósult meg 24 fő számára.

➤ *Pszichológiai tanácsadás*

A pszichológiai segítségnyújtás elengedhetetlen eszköz a gyermekvédelemben és a családsegítésben is. Nem kizárólag a családsegítők/esetmenedzserek által delegált esetek kerülnek pszichológushoz, hanem jelentős számú önként jelentkező is van, aki felkeresi az intézményt és speciálisan pszichológusi segítséget kér önmaga, vagy gyermeke számára.

Leggyakoribb problémák, melyekkel hozzájuk fordulnak: életvezetési, gyermeknevelési gondok, normatív krízis, stressz és szorongás kezelése, önértékelési kérdések, gyász, pszichoszomatikus tünetek, válófélben lévő szülők, ill. gyermekeik.

A 2021. év ellátási eseteire jellemző volt a járványhelyzettel összefüggően a külső-belső erőforrások elapadása, és az ezekre épülő egyensúlyi helyzetek gyakori megbomlása, főleg a fiataloknál, de felnőtt korosztályban is. Újabb keletű tapasztalat, hogy a tanácsadásba érkezők gyakorta olyan mélységű, ill. oly mértékben szerteágazó problémacsomaggal jönnek, melyre a maximum 5-8 alkalmas tanácsadás, de még a hosszabb folyamatú terápiás kapacitásaink sem elegendők.

A pszichológiai tanácsadáson megjelenők fő problémaforrásai a következők voltak: életvezetési, gyermeknevelési gondok, normatív krízis, stressz és szorongás kezelése, önértékelési kérdések, gyász, pszichoszomatikus tünetek, válófélben lévő szülők illetve gyermekeik.

841 esetben, 145 fő számára nyújtottak szolgáltatást.

➤ *Fejlesztőpedagógus*

Az intézményben továbbra is heti négy órában áll rendelkezésre fejlesztőpedagógus.

A fejlesztésre kerülő gyerekek legtöbb esetben már súlyos iskolai kudarcokkal küzdenek. Fő cél a tantárgyi felzárkóztatás mellett ilyen esetekben az iskolai kudarcok okainak feltárása, ezt követően új tanulási stílus és napirend kialakítása. Akinél ez a folyamat sikeres, ott a gyermek önértékelése is javul az elért eredmények fényében, mindez azonban nagyon lassú, munkaigényes folyamat.

A fejlesztésre a tanulók egy része folyamatosan, egész évben igényt tart, de jellemző a nyári szünetben jelentkező gyermekek csoportja is, akik a pótvizsgára való felkészüléshez kérnek segítséget.

A fejlesztőpedagógus az esetmenedzserekkel és családsegítőkkel is rendszeresen konzultál, az általa ellátott gyermekek között vannak gyámhatósági intézkedésekkel érintettek is. A fejlesztőpedagógus bevonására minden esetben kísérletet tesznek, ahol a gyermek tanköteles, de nem jár be az iskolába.

A 2021. évben 14 gyermek kapott az intézményben fejlesztőpedagógiai szolgáltatást, összesen 203 alkalommal.

➤ *Jogi tanácsadás*

A jogi tanácsadásra folyamatosan nagy az igény a lakosság részéről, heti 8 órában működik a Központban a szolgáltatás 2 jogász közreműködésével, magas szakmaiság mellett.

A tanácsadást nyújtó jogászok 327 alkalommal tartottak jogi tanácsadást, az igénybe vevő kliensek száma 311 fő volt. E mellett indokolt esetben team megbeszéléseken is részt vesznek,

illetve az ellátotti kör által használt eszközrendszer indokoltsága alapján az intézmény érdekében a munkatársakat is segítik.

Az egyik jogásznak külön időkeretben állt rendelkezésre a 2021-es évtől a Központ munkatársaink szakmai kérdésekben való jogi megsegítésére, melyre az ügyek egyre gyakoribb jogi vonatkozásai miatt van szükség. Fontos, hogy a panaszleveleket, megkereséseket jogi szempontból is megfelelő színvonalon tudják megválaszolni. Ezért az intézményi jogi tanácsadási órakeret (60 óra) bevezetése igen hasznosnak és szükségesnek bizonyult.

➤ *Kapcsolattartási Ügyelet*

A szolgáltatás célja, hogy a gyermekek válás után (vagy alatt) is kapcsolatban maradjanak szüleikkel, nagyszüleikkel, testvéreikkel. Ha a gyermeknek ez az alapvető joga valamilyen ok miatt nem biztosított, kapcsolattartási ügyeletük mediátori (közvetítői) segítséget, semleges helyet és a gyermek számára természetes környezetet (játékokkal berendezett szobát) tud felajánlani. A kapcsolattartási esetek súlyossági foka nő, az önkéntesen megjelentek száma zsugorodik és bírósági, gyámhivatali végzésekkel elrendelt kapcsolattartások váltak jellemzővé. A tartósan felügyelt kapcsolattartási esetek többségbe kerülése (és természetesen ebből következő konfliktushelyzetek száma és jellege) komoly kihívás a résztvevő teamnek.

A szolgáltatás továbbra is kéthetente péntekenként 14.00-20.00 óra között működik, és 2021-ben már nem szünetelt a veszélyhelyzet enyhítésének következtében. Így **2021-ben 48 fő 90 alkalommal (idősávban) vett igénybe kapcsolattartási ügyeletet** immár 3 főre növelt ügyeletes munkatársakkal.

Közülük 52 főt jogerős hatósági intézkedés kötelezte a szolgáltatás igénybevételére.

➤ *Készenléti szolgálat*

A készenléti szolgáltatás igénybevételének lehetősége baj esetén nagy biztonságérzetet nyújt a lakosságnak. A készenléti szolgálatot az intézmény nyitvatartási idején kívül működtetik, melynek keretében az ügyeletes munkatárs telefonon tanácsadást, tájékoztatást ad krízishelyzetbe került, XVI. kerületben élő egyéneknek és családoknak. Elsődleges cél, hogy aki a kerületben veszélyhelyzetbe került gyermekről tudomást szerez, az jelezze a bajt, és szakemberrel tudjon konzultálni a szükséges lépésekről.

2021. évben 62 alkalommal hívták a kerület lakosai a készenléti szolgálatot, ami kismértékű csökkenés a 2020. évi 81 híváshoz képest.

➤ *Utcai/lakótelepi szociális munka*

Ennek keretében működik a Gázoló kalandklub és a nyári Gázoló Kalandtábor, ami a járványhelyzet enyhülésével 2021-ben a 2020. évi 6 programmal szemben már 8 programmal volt megtartható. A 8 programban a nyári tábor is szerepelt. A szolgáltatásban részesülők száma 19 fő volt. A klub 2021-ben ünnepelte fennállásának 20. évfordulóját, és ezzel az egyik legrégebbi, és legfenntarthatóbb klubja az intézménynek.

➤ *Szociális diagnózis felvétele*

A szociális diagnózis célja a család helyzetének alapos megismerése leírása, de tartalmazhat a beavatkozási irányokat meghatározó probléma-megfogalmazást is. Ez az évek óta „pilot”-ként működő, majd 2019. január 1-től minden központ számára kötelező, országosan, ill. fővárosi szinten is csak nagyon lassan meggyökeresedni tudó új szolgáltatás az intézményben sem

mutatott eltérő tapasztalatot.

Tekintettel arra a tényre, hogy a feladatot ellátók között magas volt a fluktuáció, ezért a tevékenységet végül egy régi munkatárs végzi, osztott munkakörben, így lassan a mindennapi rutin részévé válik az intézmény tevékenységében.

A 2021. évben **43 diagnózist vettek fel, 46 fő ellátott esetében.**

➤ *Munkavállalási tanácsadás*

A bárki számára igénybe vehető szolgáltatást 2021-ben **96 tevékenység keretében 28 fő** vette igénybe.

➤ *Hátralékezelési tanácsadás*

2021. évben a 3 fős családsegítő munkatárs **40 ellátott embert 78 alkalommal** segített a szolgáltatás keretében

3.2. GYERMEKEK NAPKÖZBENI ELLÁTÁSA

Gyermekek napközbeni ellátását az Önkormányzat bölcsőde formájában nyújtja, de a területben található családi napközik, és a gyermekek alternatív napközbeni ellátás részeként játszóház is.

A bölcsődei ellátás keretei 2019-től bővültek: lehetőség van a mini bölcsőde, munkahelyi bölcsőde és családi bölcsőde létrehozására. Ez az Önkormányzati feladatot nem érinti, de a terület ellátórendszerére hatással lehet, bár ez eddig nem eredményezett érzékelhető változást a bölcsődébe jelentkezők számában.

A jogszabályváltozás a bölcsődei ellátást érintően kedvező, illetve az óvodai ellátáshoz igazodó. Az ellátás alapjait érintő változás nincs.

Az Egyesített Bölcsődében 2020. szeptember 1-jétől új szolgáltatási formaként gyermekek alternatív napközbeni ellátása is biztosít gyermekfelügyelet formájában, amit a 2021-es évben a pandémi miatt nem tudott működni. A járványhelyzet a bölcsődékben fokozottan jelentkezett: mivel a bölcsődés korosztály esetében a megelőzések, védekezés nehezített, igen gyakori volt a csoportbezárás, továbbá a szakmai irányelvek a „külsős” látogatók jelenlétét is szigorították, ezért a szolgáltatás nem volt biztosítható.

Az Önkormányzat Polgármestere – a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdése alapján, a Képviselő-testület jogkörében eljárva – úgy határozott, hogy figyelemmel a járványhelyzetre, a bölcsődébe járók szüleinek élete, hétköznapijainak könnyítése céljából az Egyesített Bölcsőde folyamatos nyári nyitvatartását hagyta jóvá a 390/2021. (V. 17.) PM Polgármesteri Határozattal. A határozat alapján a nyári bölcsődei napokra az általános nyitvatartási rend volt érvényes.

3.2.1. BÖLCSŐDE ÉS BÖLCSŐDEI SZOLGÁLTATÁSOK

A Gyvt. 42-43. §-a alapján:

„Bölcsődei ellátás

42. § (1) A bölcsődei ellátás keretében - ha e törvény kivételt nem tesz - a három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását kell biztosítani.

(2) Bölcsődei ellátást biztosíthat a bölcsőde, a mini bölcsőde, a munkahelyi bölcsőde és a családi bölcsőde.

(3) Bölcsődei ellátás keretében a sajátos nevelési igényű gyermek, valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermek nevelése és gondozása is végezhető.

(4) A bölcsődei ellátás keretében az (1) bekezdés szerinti ellátáson túl - szolgáltatásként - speciális tanácsadás, időszakos gyermekfelügyelet, gyermekhotel működtetése vagy más gyermeknevelést segítő szolgáltatás is biztosítható. Ezeket a szolgáltatásokat a gyermek hatodik életévének betöltéséig lehet igénybe venni.

(5) A bölcsődei nevelési év szeptember 1-jétől a következő év augusztus 31-éig tart.

42/A. § (1) Bölcsődei ellátás keretében a gyermek húszhetes korától nevelhető és gondozható

a) az óvodai nevelésre nem érett gyermek esetén a (2) bekezdésben meghatározott időpontig,

b) a sajátos nevelési igényű gyermek, valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermek esetén a (3) bekezdésben meghatározott időpontig,

c) az a) és b) pont alá nem tartozó gyermek esetén, ha a harmadik életévét

ca) január 1-je és augusztus 31-e között tölti be, az adott év augusztus 31-éig,

cb) szeptember 1-je és december 31-e között tölti be, a következő év augusztus 31-éig, ha a szülő, törvényes képviselő nyilatkozik arról, hogy a gyermek napközbeni ellátását eddig az időpontig bölcsődei ellátás keretében kívánja megoldani.

(2) Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig.

(3) A bölcsődei ellátásban a sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a hatodik életévét betölti.

(4) Meg kell szüntetni annak a gyermeknek a bölcsődei ellátását, aki orvosi szakvélemény alapján egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható.

Bölcsőde

43. § (1) A bölcsőde olyan bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, amely a gyermekek napközbeni ellátása keretében, a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja szerint, jogszabályban meghatározott szakirányú végzettséggel rendelkező személy által, akár több csoportban nyújt szakszerű gondozást és nevelést.

(2) A bölcsőde szervezetileg működhet

a) önálló bölcsődeként, annak tagintézményeként,

b) bölcsődei igazgatóság, illetve egyesített bölcsőde szervezeti formában, annak tagintézményeként,

c) többcélú óvoda-bölcsődeként, vagy

d) többcélú, közös igazgatású intézmény önálló szervezeti és szakmai egységeként.

(3) A bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni

a) - ha a gyermek szülője, más törvényes képviselője a felvételi kérelem benyújtását követő 30 napon belül igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll -

aa) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket,

ab) a három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermeket,

ac) az egyedülálló szülő által nevelt gyermeket, és

b) a védelembe vett gyermeket.

(4) A bölcsőde nyári nyitvatartási rendjét a fenntartó hagyja jóvá. A fenntartó a bölcsődei szünet idejére a szülő, törvényes képviselő kérésére gondoskodik a gyermek intézményi gondozásának, nevelésének megszervezéséről.

(5) A miniszter rendeletben a bölcsődék számára - a bölcsődei dolgozók szakmai fejlesztése, szakmai ünnepek megtartása és a bölcsődei ellátáshoz kapcsolódó szakmai célok megvalósítása érdekében - nevelés-gondozás nélküli munkanapot határoz meg. A nevelés-gondozás nélküli munkanapon a bölcsődei nevelés és gondozás szünetel, a fenntartónak azonban erre irányuló szülői, törvényes képviselői kérésre gondoskodnia kell a gyermekek felügyeletének megszervezéséről."

A Szolgáltatási Rendelet 6. §-a az alábbiak szerint szabályozza a bölcsődei szolgáltatást:

„6.§ (1) Bölcsődei szolgáltatás a(z)

- a) időszakos gyermekfelügyelet,
- b) nyújtott nyitva tartás,
- c) otthoni gyermekgondozás,
- d) baba-mama muzsika,
- e)
- f) száraz só terápia,
- g) játékos gyermektorna,
- h) fejlődésvizsgálat, tanácsadás,
- i) egyéni komplex fejlesztés,
- j) kiscsoportos komplex képességfejlesztés,
- k) komplex, játékos baba-mama foglalkozás,
- l)

(2) Az időszakos gyermekfelügyelet keretében a bölcsődei ellátásban egyébként nem részesülő, 4 éven aluli gyermek szakszerű gondozása történhet fél napos (maximum napi 4,5 órás időtartamban), vagy egész napos ellátás formájában.

(3) Nyújtott nyitva tartás keretében a bölcsőde munkanapokon - bármely szülő kérésére - 20 óráig működik és gondoskodik a gyermek vacsoráztatásáról.

(4) Otthoni gyermekgondozás keretében azon család gyermekei gondozhatók, ahol

a) hármas vagy többes ikerszülés történt;

b) vagy kettes ikrekkel együtt legalább három, iskolaköteles kor alatti gyermeket nevelnek.

(5) A baba-mama muzsika a szülők számára egy - otthon is alkalmazható - eszközt, technikát mutat meg, a gyermekkel eltöltött idő kellemes, hasznos, szeretetteljes kitöltésére, mely fejleszti a gyermek ismereteit, ritmusérzékét.

(6)

(7) A száraz só terápia az immunrendszert erősítve, a gyermekek egészségének megőrzésében, a betegségek megelőzésében, gyógyításában játszik szerepet. Rendszeres látogatása jótékony hatással van az asztmatikus jellegű, allergiás betegségekre is.

(8) A játékos gyermektorna megfelelő környezet biztosításával, mozgásfejlesztő eszközökkel segít abban, hogy a gyermek kidolgozza a számára leggazdagabb és legharmonikusabb mozgásokat, izomzata fiziológiásan alakuljon ki és fejlődjön.

(9) A fejlődésvizsgálat, tanácsadás a szülők számára nyújt segítséget a nevelési, fejlesztési kérdések megválaszolásában, illetve a hiányosságok feltárásában.

(10) Az egyéni és a kiscsoportos komplex képességfejlesztés eltérő fejlődésmenetű, és egészséges fejlődésmenetű bölcsődés és óvodás korú gyermekek számára ad lehetőséget a feltárt hiányosságok fejlesztésére, megszüntetésére.

(11) A komplex, játékos baba-mama foglalkozás az idegrendszer érését segítő, komplex kiscsoportos foglalkozás, szülők és gyermekek számára.

(12)

(13) A (4) bekezdés b) pontja esetében kapacitáshiány esetén a szolgáltatás igénybevehetőségéről és terjedelméről az Egészségügyi és Szociális Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) dönt.

(14) Az otthoni gyermekgondozás maximális időtartama másfél év. Ez az idő meghosszabbítható összesen két évig a Bizottság határozata alapján.

(15) A bölcsődei szolgáltatásokat az azt nyújtó intézmény vezetőjénél, vagy az általa megbízott személynél lehet igényelni, az intézmény szabályzata szerinti formában. ”

A kerületben a gyermekek napközbeni ellátását, gondozását a bölcsődés korú gyermekek esetében (20 hetes kortól - 3 éves korig) az Egyesített Bölcsőde öt feladatellátási helye biztosítja. Az intézmény az ellátást igénybe vevő gyermekek életkorának megfelelő felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkoztatást, étkeztetést biztosít. A gyermek személyiségében, fejlődésében meghatározó az első három életév, ezért is fontos számukra, hogy a leoptimalisabb személyi és tárgyi környezet biztosításával hozzájáruljanak a felnövekvő generáció fejlődéséhez.

Az alapellátási tevékenységen kívül az intézmény szolgáltató tevékenységként napközbeni gyermekfelügyeletet, nyújtott nyitva tartást – az országban elsőként, este 20 óráig, vacsorával

–, otthoni gyermekgondozást, só terápiát, játékos gyermektornát, fejlődésvizsgálatot, tanácsadást, egyéni, komplex fejlesztést, kiscsoportos komplex képességfejlesztést, babamama muzsikát működtetett szolgáltatásai körében. Ezek tényleges működését a pandémia nem tette lehetővé.

Feladataik ellátása során a 2021. évben is figyelembe vették a bölcsődék számára kötelezően előírt szakmai, törvényi változásokat. A módszertani levelek útmutatásainak betartására törekedtek, valamint a minőségi munka fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektettek. E mellett a Covid járvány miatti átmeneti jogszabályváltozások, illetve a veszélyhelyzettel összefüggő védekező rendelkezések befolyásolták a munkát a 2021-es év túlnyomó részében is.

A szülők számíthatnak a bölcsődék rugalmasságára. A rugalmasság azt jelenti, hogy a szülők a gyermekeket – a reggeliztetési időt kivéve – a délelőtti időszakban bármikor behozhatják. Ilyen esetekben a gyermek a napirendhez igazodva kapcsolódik be a bölcsődei életbe.

Az ellátottak sajátosságaihoz kapcsolódóan integrált tevékenységként a különleges bánásmódra szoruló kisgyermek (pl.: beszédfejlődés, mozgásfejlődés elmaradásával élők) gondozását is vállalja az intézmény.

A család és a bölcsőde közötti kapcsolattartás egyik formája a családlátogatás. Rendszerint a beszoktatás előtt, előzetes megbeszélés alapján történik. A családlátogatás lehetőséget ad a bizalmasabb kapcsolat kialakítására, valamint a gyermek családi környezetének, szokásainak megismerésére. A családlátogatás során akkor kaphatnak teljesebb képet a gyermek környezetéről, kötődési kapcsolatairól, ha minden családtag jelen van. A kisgyermek, aki a családlátogatást követően nem sokkal kezdi meg a bölcsődét, így már ismerős arcokkal találkozhat.

A szülővel történő fokozatos beszoktatás fontos, mert az ismeretlen felnőttek, gyermekek, környezet, a megváltozott napirend és az új szokások minden gyermek számára nehéz időszakot jelentenek. A biztonságot jelentő szülői jelenlét, a már megismert kisgyermeknevelők biztosíthatják az új környezet elfogadását. A szülő pedig ez idő alatt megtapasztalja, hogy gyermekét elfogadják, szükség esetén segítik a különböző tevékenységekben, türelemmel támogatják, fejlesztik, és ugyanolyan nevelésben-gondozásban részesül, mint társai.

A beszoktatások a beszoktatási ütemterv szerint történnek.

Szakmai program:

A bölcsődék a 2021. évben is elkészítették szakmai programjaikat, és annak megfelelően végezték tevékenységüket, megvalósították céljaikat. A kerületben működő bölcsődék tárgyi feltételei jók, a magasabb szintű szakmai munkához a működési feltételek biztosítottak.

Nagy hangsúlyt fordítanak az önállóság elősegítésére, a gyermek kreativitásának kibontakoztatására.

A bölcsődében folyó munka szakmai tartalma, elvei és módszerei középpontjában mindig a gyermek áll. Fontos a családdal való együttműködés.

A bölcsődevezetők szakmai programjának legfőbb célja egy gyermek és családbarát intézmény, melyben összehangolt szervezéssel, kellő motiváltsággal, magas színvonalú szakmai felkészültséggel, hivatástudattal lát el valamennyi alkalmazott.

A bölcsődei kisgyermeknevelő feladata, hogy minden gyermeket a korának, egyéni fejlettségi szintjének megfelelően, a saját fejlődési ritmusa szerint segítsen át az életkorának, fejlettségének megfelelően éppen zajló folyamatokon.

A gyermekek napirendjének, valamint a gyermekeket ellátó kollégák szakmai munkájának összehangolására folyamatos figyelmet fordítanak. A pontos napirend a kisgyermekeknek biztonságérzetet nyújt, és elősegíti a későbbi óvodai beilleszkedést is. Fontosnak érzik a hangulatos bölcsődei környezet – évszakokhoz, jeles napokhoz alkalmazkodó dekorációk – kialakítását.

A szakmai program és az éves munkaterv végrehajtásának ellenőrzése megvalósul.

A team megbeszéléseken részt vesz a gyermek kisgyermeknevelője, gyógypedagógiai asszisztens, a gyógypedagógus, bölcsődevezető és a gyermekorvos.

Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása:

2021-ben 27 sajátos nevelési igényű gyermek gondozását, valamint 10 gyermek korai fejlesztésre jogosult nevelését, integrációjának segítségét végezték.

A Bóbita Bölcsődében (1163 Budapest, Kolozs utca 36.) integrált csoportban 8 sajátos nevelési igényű és 3 korai fejlesztésre jogosult kisgyermek fejlődését segítették. Elláttak különböző problémával küzdő gyermekeket: autizmus spektrum zavar, megkésett beszédfejlődés, egyéb gyermekkori szociális funkciózavar, csecsemő- és gyermekkori táplálkozási zavarok, valamint mozgás fejlődésében elmaradt gyermekeket.

A Napsugár Bölcsődében (1164 Budapest, Felsőhalom utca 5-7.) 19 sajátos nevelési igényű és 7 korai fejlesztésre jogosult kisgyermek fejlődését segítették.

A gyermekek fejlesztését a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XVI. kerületi Tagintézményével (1161 Budapest, Szent Korona utca 75-77.) kötött együttműködési megállapodás alapján a logopédus munkatárs, valamint a bölcsőde gyógypedagógusai látták el. Munkájukat összehangolva, a gyermekek egyéni fejlődését figyelembe véve végezték.

A nevelési év folyamán a kerület bölcsődéiből folyamatos jelzések érkeztek a fejlesztő pedagógusokhoz, hogy a bölcsődékben egyre több a nem megfelelő ütemben fejlődő gyermek. Ebben a nevelési évben a gyerekek a gyógypedagógiai fejlesztés mellett minden esetben kaptak mozgásfejlesztést, valamint a szenzoros integrációt segítő fejlesztést. A beszéd fogyatékos gyermekek logopédiai ellátásban részesültek.

Fontos a sajátos nevelési igényű gyermekek helybeni korai fejlesztése, és családjuk számára az esélyegyenlőség biztosítása. Az intézményes ellátás lehetőséget nyújt a szülők számára, hogy akár részmunkaidőben is munkát vállalhassanak. E mellett a korai felismerés valószínűbb úgy, hogy a gyermek szakemberek között van. A speciális szükségletű gyermekek ellátására jelentkező kisgyermeknevelők folyamatos képzésen, önképzésen vesznek részt, ezzel is alkalmazkodva a kialakult helyzetekhez.

A tapasztalatok szerint, valamint a növekvő számok alapján elmondható, hogy fokozatosan nő a speciális szükségletekkel rendelkező gyermekek száma, a kerületi bölcsődékben egyre több a fejlődésben (mozgás, beszéd) megtorpanó gyermek, akiknek a lemaradása nem olyan fokú, hogy sajátos nevelési igényű státuszba kerüljenek, de velük is igen indokolt a korai fejlesztés

mihamarabbi szakemberrel történő bevonása. Erre reagálva a bölcsőde kapacitásától függően minden kisgyermek fejlesztésére, lemaradásának megelőzésére figyelmet fordít.

A **gyermekvédelemmel** kapcsolatban minden bölcsődében gyermekvédelmi felelős tevékenykedik. 2021. évben is együttműködtek a Központ munkatársaival.

A bölcsődék jelzőrendszeri kötelezettségüket folyamatosan ellátták. Az észlelő és jelzőrendszer az intézmények között jól működik.

24. sz. táblázat: A bölcsődei férőhelyek kihasználtságáról

Év	bölcsődei		Különlleges bánásmódot igénylő gyermek	Időszakos gyermek-felügyelet igénybe vétele (alkalom)	Otthoni gyermekgondozás	Baba-mama muzsika (alkalom)	Nyújtott nyitva tartás igénybe vétele (/fő, de egy fő több alkalommal)	Só-terápia (alkalom)	Játékos gyermektorna /alkalom	Játszóház / alkalom
	Férőhelyek száma	Ellátott gyermekek száma								
2017	360	298	18	2 641	2	49	0	371	105	0
2018	360	304	18	3 242	0	53	0	108	44	0
2019	374	326	18	2 488	0	140	0	324	133	0
2020*	430	289	19	1 097	0	62	0	295	63	0
2021	430	295	27	1 195	0	0	0	0	0	0

Forrás: XVI. kerületi Kertvárosi Egyesített Bölcsőde

*: 2020. szeptember 1-jétől bővült a napsugár Bölcsőde 56 férőhellyel.

A bölcsőde szolgáltatásai:

➤ *Otthoni gyermekgondozás* keretében azon család gyermekei gondozhatók, ahol

- hármas vagy többes ikerszülés történt;
- vagy kettes ikrekkel együtt legalább három, iskolaköteles kor alatti gyermeket nevelnek.

Az otthoni gyermekgondozás maximális időtartama másfél év. Ez az idő meghosszabbítható összesen két évig az Egészségügyi és Szociális Bizottság határozata alapján.

Otthoni gyermekgondozást 2021. évben nem igényeltek a családok.

➤ *Az időszakos gyermekfelügyelet* keretében a bölcsődei ellátásban egyébként nem részesülő, 4 éven aluli gyermek szakszerű gondozása történhet. A szülő, elfoglaltsága idejére néhány órára kérheti gyermeke felügyeletét, ahol gyermekeit képzett szakemberek felügyeletére bízhatja, míg ügyeit intézi.

Az időszakos gyermekfelügyelet szolgáltatást 2021-ben a kerület bölcsődéiben 1 195 alkalommal vették igénybe. A csoportösszetétel változékonysága és a széles skálán mozgó elvárások kezelése a gondozónőktől kiemelkedően magas szintű ismereteket, rugalmasságot igényel. A kisgyermeknevelő feladatai, munkarendje a bölcsődei gondozás-nevelés elvei és a napi gyakorlat alapján szervezendő, ezzel illeszkedve a bölcsődei csoportokhoz.

➤ *Nyújtott nyitva tartás* keretében a bölcsőde munkanapokon – bármely szülő kérésére – 20 óráig működik és gondoskodik a gyermek vacsoráztatásáról.

A nyújtott nyitva tartás szolgáltatást nem vették igénybe a 2021. év folyamán.

➤ *A fejlődésvizsgálat, tanácsadás* a szülők számára nyújt segítséget a nevelési, fejlesztési kérdések megválaszolásában, illetve a hiányosságok feltárásában.

➤ *A játékos gyermek torna* a gyermekek kiegyensúlyozott mozgásfejlődéséhez szükség van a rendszeres mozgásra, a hely- és helyzetváltoztatásra, egyensúlyfejlesztésre és labdakezelésre, mely elősegíti a harmonikus járást, helyes testtartás kialakulását, az irányok elsajátítását. A megfelelő környezet biztosításával, mozgásfejlesztő eszközökkel, játékokkal segítve a gyermek kidolgozza a számára leggazdagabb és legharmonikusabb mozgásokat. A bölcsőde erre a célra kialakított tornatermében gyógypedagógus, szakképzett kisgyermeknevelő segítségével szolgáltatásként baba-torna igénybevételére van lehetőség. Kiscsoportos (10-12 fő) foglalkozásokon heti 2x30 percben a gyermekek játékos, énekes-mondókás testmozgáson vehetnek részt a gondozónők irányításával.

➤ *A só terápia* hozzájárul az immunrendszer erősítéséhez, a felső-légúti megbetegedések kiküszöböléséhez. Az elmúlt évben – tekintettel a járványhelyzetre - a Napsugár Bölcsődében működő szolgáltatás szünetelt. A só szoba látogatása során a kisgyermeknevelő felügyelete mellett aktívan játszva az inhalálás jótékony hatását élvezhetik a gyermekek. A Szivárvány Bölcsődében (1163 Budapest, Cziráki utca 22.) és a Centi Bölcsődében (1165 Budapest, Centenárium sétány 5/a.) is teljes létszámmal látogatták a gyerekek a só szobát.

➤ *Baba-mama muzsika* szolgáltatás 2021-ben a járványhelyzetre tekintettel nem volt látogatható. A foglalkozások során dalokat, mondókákat tanulnak a gyerekek mozgással, hangszerrel és ritmuskísérettel, így fejlődik a hallásuk, az éneklési-, beszéd- és ritmuskészségük, memóriájuk, mozgásuk.

3.2.2. ALTERNATÍV NAPKÖZBENI ELLÁTÁS A BÖLCSŐDÉBEN

A Gyvt. 44/D. §-a alapján:

„Alternatív napközbeni ellátás

44/D. § Alternatív napközbeni ellátás a játszótéri program, játszóház, klubfoglalkozás keretében nyújtott,

a) a szülő és a gyermek kapcsolatát erősítő, a gyermek szocializációját támogató, valamint egyéb szabadidős és prevenciószolgáltatás,

b) a csellengő vagy egyéb okból veszélyeztetett iskoláskorú gyermekek számára biztosított nappali felügyelet, sport-, illetve egyéb foglalkozás és étkeztetés,

feltéve, ha a működtető rendelkezik az ehhez szükséges - jogszabályban meghatározott - személyi és tárgyi feltételekkel.”

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 51/Q. § (1) – (2) bekezdései alapján:

„Alternatív napközbeni ellátás

51/Q. § (1) A Gyvt. 44/D. §-a szerinti alternatív napközbeni ellátások a helyi adottságoktól és lehetőségektől függően, a helyi igényekhez igazodóan, az ellátott célcsoport életkori sajátosságainak megfelelően, gyermekjóléti, gyermekvédelmi tevékenységhez kapcsolódóan megszervezhetőek minden, a gyermekek csoportos foglalkoztatására alkalmas épületben, így különösen közösségi, művelődési vagy ifjúsági házban, család- és gyermekjóléti szolgálatnál, iskolában, óvodában, illetve ezek önálló helyiségében, továbbá játszótéren.

(2) Az alternatív napközbeni ellátás valamely gyermekekből álló célcsoport életkori sajátosságaihoz, illetve a szülők speciális élethelyzetéhez igazodó, a gyermekek társadalmi beilleszkedését és közösségi tevékenységét elősegítő, a helyi szükségleteknek és igényeknek megfelelően változó módon vagy rendszeres időközönként tematikus program szerint, meghatározott időtartamokra megszervezett, önálló szakmai programban rögzített tevékenység, amelynek biztosítása során kiemelt figyelmet kell tulajdonítani a szocializációnak, a korai, egyéni és csoportos fejlesztésnek, valamint a prevenciónak. ”

A Napsugár Bölcsődében 2020. szeptember 1-től új családtámogató szolgáltatással bővültek a lehetőségek. A szolgáltatás elsődlegesen az 1-6 éves korosztály számára, munkanapokon 16-19 óra között, térítésmentesen igénybe vehető szolgáltatás. A kerületben élő egyedülálló szülőknek, valamint többgyermekes családoknak ad lehetőséget 1-6 éves korú gyermekük számára gyermekfelügyelet igénybevételére, meghatározott időközönként biztonságos, kellemes, otthonos környezetet biztosítva a szülő elfoglaltsága idejére. A felügyeletet a kisgyermeknevelők, tehát képzett szakemberek végzik.

A gyermek személyi adatain kívül rögzíti a szolgáltatás igénybevételének a napját, időtartamát és azt, hogy kinek adható ki a gyermek, kit és hol lehet értesíteni sürgős esetben. A szolgáltatás családsegítő, gyermekjóléti jelentőséggel bír. Egyben esélyegyenlőséget biztosít, támogatja a gyermekek szocializációját, valamint egyéb szabadidős és prevenciós szolgáltatást biztosít.

Az ellátási forma 2021-ben tekintettel a járványhelyzetre szünetelt.

3.2.3. CSALÁDI BÖLCSŐDE, NAPKÖZBENI GYERMEKFELÜGYELET, GYERMEKEK ALTERNATÍV NAPKÖZBENI ELLÁTÁSA

A kerületben 2007. év végén egy családi napközi kezdte meg működését. Hiánypótló szolgáltatásként: azokat a gyermekeket várta, akik számára nem jutott bölcsődei férőhely. Később több szolgáltatás nyújtását kezdeményezték szolgáltatók, és nyújtottak be működési engedély kiadása iránti kérelmet.

2011. második félévétől nem a települési jegyző hatásköre a működési engedély kiadása, ezért részletesebb információkkal sem rendelkezünk a szolgáltatásokról. A szolgáltatási forma átalakult az által, hogy óvodáskorú gyermek számára óvodai ellátást kell biztosítani, tehát többnyire vagy óvodává, vagy családi bölcsődévé alakultak az intézmények. Budapest Főváros Kormányhivatala Szociális és Gyámhivatala tájékoztatása szerint a kerületben 2021. évben 9 fenntartó 15 családi bölcsődét működtetett, összesen 101 férőhellyel. Napközbeni gyermekfelügyeletet és alternatív napközbeni ellátást 3 szolgáltató biztosított összesen a kerületben, ebből 2 napközbeni gyermekfelügyeletet, 1 pedig alternatív napközbeni ellátást, 7 – 7 – 20 férőhellyel, ami összesen 34 férőhelyet jelent.

Ezek a szolgáltatások lehetőséget nyújtanak azoknak, akiknek gyermeke nem kerül be bölcsődébe, óvodába, vagy valamilyen alternatív megoldást keresnek.

3.3. VÁRANDÓS ANYÁK GONDOZÁSA

A védőnők több mint 100 éve kulcsszerepet töltenek be a nő-, anya-, csecsemő-, gyermek-, ifjúság- és családvédelemben. A kerületben az 5 védőnői tanácsadóban 18 területi védőnői, valamint 9 iskolavédőnői körzet látja el a feladatot. Az iskolavédőnő a kerületben működő oktatási intézmény védőnői feladatait látja el.

A gondozás teljessége kiterjedhet az anyán és a csecsemőn túl a család és a gondozási körzet többi nőtagjára, a női életszakaszoknak megfelelően prevenciós célból. A területi védőnő gondozási tevékenységét azon családok körében végzi, ahol várandós és gyermekágyas anya, illetve 0-6 éves korú gyermek él.

25. táblázat: A 2021. évi gondozási tevékenység számokban

Tevékenység	Mennyiség (fő)
Gondozott várandós anyák száma	927
Fokozott gondozást igénylők száma	366
Egészségügyi okok miatt fokozott gondozást igénylők száma	354
Szociális okok miatt fokozott gondozást igénylők száma	6
Egészségügyi és szociális okok miatt fokozott gondozást igénylők	6
Várandós tanácsadáson megjelent várandós anyák száma	2 043
Várandós tanácsadás távkonzultációban várandós anyák száma*	1 011
Védőnői várandós látogatások száma	1 037
Fokozott gondozást igénylő várandós látogatások száma	490
Szült anyák száma	571
Újszülöttek száma	585
Otthonszülések száma	11
Gondozatlan terhességből szült anyák száma	0
Védőnői jelzések száma a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat/Központ felé	16
Visszajelzések száma	13

forrás: KESZ, Védőnői szolgálat

*Új, a járványhelyzetre tekintettel megjelent tevékenységforma

2017 szeptemberétől munkájukat a „Szakmai, gyakorlati iránymutatás a területi védőnő gyermekvédelmi feladatainak ellátásához, különös tekintettel a korai észlelésre, jelzésre és az együttműködésre” című dokumentum is meghatározza.

A szűrővizsgálatok kiegészültek a rizikófelméressel, valamint a szülői megfigyelésen alapuló kérdőívvel, mely 0 – 7 éves kor között 15 (12+3) életszakaszban vizsgálja a gyermekek fejlődését.

3.4. GYERMEKEK ÁTMENETI ELLÁTÁSA

A Gyvt. 45-48. §-a, valamint az 50-51. §-a szabályozza gyermekek és a családok átmeneti gondozását.

„Gyermekek átmeneti gondozása

Az ellátás tartalma

45. § (1) A gyermekek átmeneti gondozása keretében - kivéve, ha a gyermek átmeneti gondozását családok átmeneti otthona biztosítja - a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról (a továbbiakban: teljes körű ellátás) kell gondoskodni.

(2) A gyermekek átmeneti gondozását - a szülői felügyeletet gyakorló szülő vagy más törvényes képviselő (a továbbiakban együtt: szülő) kérelmére vagy bejegyzésével - ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátással kell biztosítani, ha a szülő egészségi állapota, életvezetési problémája, indokolt távolléte vagy más akadályoztatása miatt a gyermek nevelését a családban nem tudja megoldani, vagy utógondozói ellátásban részesül. A fogyatékos gyermek számára a különleges szükségleteihez igazodó ellátást kell biztosítani.

(3) A gyermekek átmeneti gondozásának helyén a gyermek otthontalanná vált szülője is elhelyezhető. A tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket szüleitől elválasztani csak kivételesen indokolt esetben lehet. A tizenkettedik életévét be nem töltött gyermek átmeneti gondozását - a 7. § (2) bekezdésében

foglalt kivételekkel - elsősorban helyettes szülőnél kell biztosítani. A szülő gyermeke ellátásában munkarendjéhez igazodóan részt vesz.

(4) A gyermekek átmeneti gondozása során a gyermek iskolai oktatását - lehetőség szerint - iskolaváltás nélkül kell biztosítani.

(5) A gyermek átmeneti gondozásának megkezdéséről a szülőjének lakóhelye - ennek hiányában a tartózkodási helye - szerinti gyermekjóléti szolgálatot, ha az átmeneti gondozást hatósági intézkedés előzte meg, a gyermekjóléti központot értesíteni kell. A gyermek átmeneti gondozása megkezdésekor - ha az előre láthatólag harminc napnál hosszabb lesz - el kell készíteni a gyermekre vonatkozó egyéni gondozási nevelési tervet.

(6) A gyermekek átmeneti gondozása az alapjául szolgáló ok fennállásáig, de legfeljebb tizenkettő hónapig tart, kivéve ha az utógondozói ellátásban részesülő szülő a gyermekével együtt veszi igénybe az ellátást. Ebben az esetben a gyermek átmeneti gondozása legfeljebb a szülő utógondozói ellátásának fennállásáig tartható fenn az utógondozói ellátás helyszínén.

46. § (1) A gyermek átmeneti gondozása keretében ideiglenes jelleggel, állapotának megfelelő ellátást és éjszakai bentlakást (a továbbiakban: ideiglenes gondozást) kell biztosítani az olyan gyermek számára, aki lakóhelyéről önkényesen eltávozott, így ellátás és felügyelet nélkül maradt.

(2) Az ideiglenes gondozás során fel kell tárni a gyermek felügyelet nélkül maradását előidéző okokat, és egyidejűleg haladéktalanul értesíteni kell a gyermek szülőjét vagy más törvényes képviselőjét, illetve a gyermekjóléti szolgálatot, ha az átmeneti gondozást hatósági intézkedés előzte meg, a gyermekjóléti központot a további átmeneti gondozás vagy más gyámhatósági intézkedés megtétele céljából.

(3) A gyermek (2) bekezdésben meghatározott további átmeneti gondozásához minden esetben be kell szerezni a szülő vagy más törvényes képviselő beleegyező nyilatkozatát.

(4) A gyámhatóságot értesíteni kell a szükséges hatósági intézkedések megtétele céljából, ha

a) a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermekéről az ideiglenes gondozásról való értesítést követő három napon belül nem gondoskodik,

b) a szülő vagy más törvényes képviselő gyermeke átmeneti gondozásához nem járul hozzá, illetve azt nem kéri,

c) a gyermek visszakerülése a szülőjéhez ellentétes a gyermek érdekeivel.

47. § (1)-(2)

(3) Ha az átmeneti gondozás időtartama eltelt, azonban a gyermek családi környezetébe nem térhet vissza

a) az elhelyezés - a szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére vagy beleegyezésével - hat hónappal, szükség esetén a tanítási év végéig meghosszabbítható, vagy

b) haladéktalanul értesíteni kell a gyámhatóságot, a szükséges intézkedések megtételére.

(3a) Ha a tanulói jogviszonyban álló gyermek az átmeneti gondozás időtartama alatt tölti be a 18. életévét, kérelemre szükség esetén az átmeneti gondozás időtartama meghosszabbítható a tanítási év végéig.

(4) A gyámhatóságot értesíteni kell a szükséges intézkedések megtétele érdekében az átmeneti gondozás időtartamának eltelte előtt is, ha

a) nyilvánvalóvá válik, hogy a gyermek családi környezetébe nem térhet vissza,

b) a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek átmeneti gondozását ugyanazon intézményben két éven belül másodszor is kéri.

48. § (1) A gyermek átmeneti gondozása megszervezhető a működtető által kijelölt helyettes szülőnél, gyermekek átmeneti otthonában vagy családok átmeneti otthonában.

(2) A gyermekek átmeneti házi gondozásaként - a szülő kérelmére - a gyermek saját otthonában történő ellátását gondozó útján kell biztosítani, ha testi vagy lelki betegsége miatt a gyermek ellátása elsősorban helyettes szülőnél történő elhelyezés útján vagy bentlakásos gyermekintézményben nem oldható meg és ha ez a gondozás a gyermek érdekét szolgálja.

Gyermekek átmeneti otthona

50. § (1) A gyermekek átmeneti otthonában az a családban élő, tizenkettedik életévét betöltött vagy tizenkettedik életévét be nem töltött, nem helyettes szülőnél elhelyezett gyermek helyezhető el, aki átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül marad, vagy elhelyezés hiányában ezek nélkül maradna, valamint akinek ellátása a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett.

(2) A gyermekek átmeneti otthona segítséget nyújt - a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve - a gyermek családjába történő visszatéréséhez.

(3) A gyermekek átmeneti otthona legalább tizenkettő, de legfeljebb negyven gyermek teljes körű ellátását biztosítja.

(4) Az átmeneti lakáson olyan otthon, amely legfeljebb tizenkettő gyermek átmeneti gondozását biztosítja önálló lakásban, családi körülmények között.

(5) A gyermekek átmeneti otthona önálló helyettes szülő vagy helyettes szülői hálózatot működtethet és ebben az esetben ellátja az ezzel kapcsolatos - a 49. § (4) bekezdésében meghatározott - feladatokat. Az átmeneti otthon által foglalkoztatott helyettes szülők az átmeneti otthoni férőhely felének megfelelő létszámú gyermek teljes körű ellátását biztosíthatják.

Családok átmeneti otthona

51. § (1) Az otthontalanná vált szülő kérelmére a családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, valamint legfeljebb 21. életévének betöltéséig vagy - ha tanulói jogviszonyban, hallgatói jogviszonyban vagy felnőttképzési jogviszonyban áll -, legfeljebb 24. életévének betöltéséig a gyermek nagykorú testvére, feltéve, hogy elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől, családjától. A nagykorú testvér tanulói jogviszonyának, hallgatói jogviszonyának vagy felnőttképzési jogviszonyának fennállását félévente igazolni kell.

(2) A családok átmeneti otthona legalább tizenkettő, de legfeljebb negyven felnőtt és gyermek együttes ellátását biztosítja.

(3) A családok átmeneti otthona a felnőtt és a gyermek együttes ellátása során

a) befogadja az életvezetési problémák vagy más szociális és családi krízis miatt otthontalanná vált, továbbá védelmet kereső szülő és gyermekét,

b) befogadja a válsághelyzetben lévő bántalmazott vagy várandós anyát, illetve a szülészetről kikerülő anyát és gyermekét, valamint a várandós anya kérelmére az anya élettársát vagy férjét,

c) biztosítja az ellátást igénylő gyermek átmeneti gondozását és befogadja otthontalanná vált szüleit,

d) segítséget nyújt a szülőnek gyermeke szükség szerinti ellátásához, gondozásához, neveléséhez,

e) biztosítja a szülő számára a gyermekével való együttes lakhatást és a szükség szerinti ellátást,

f) a szülőknek az ellátás mellett jogi, pszichológiai és mentálhigiénés segítséget nyújt,

g) közreműködik - a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve - az átmeneti gondozást szükségessé tevő okok megszüntetésében, a család helyzetének rendezésében, otthontalanságának megszüntetésében.

(4) Krízisközpontként kizárólag a családok átmeneti otthona működhet.

(5) A krízisközpont befogadja a hozzátartozók közötti erőszak miatt krízishelyzetbe került, a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló törvény szerint bántalmazottnak minősülő személyt és azt a vele egy háztartásban élő személyt, akinek tartására jogszabály, szerződés vagy bírósági határozat alapján köteles (a továbbiakban együtt: bántalmazott család).

(6) A krízisközpont a bántalmazott család számára

a) alaptevékenysége keretében legfeljebb nyolc hét időtartamra

aa) lakhatást biztosít és szükség esetén biztosítja az étkeztetést, a ruházattal való ellátást, a mentálhigiénés és egészségügyi ellátást,

ab) közreműködik - a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve - a krízisellátást szükségessé tevő okok megszüntetésében, a család, az egyén helyzetének rendezésében, otthontalanságának megszüntetésében,

b) kiegészítő tevékenysége keretében a bántalmazott társadalmi reintegrációja érdekében legfeljebb öt év időtartamra felutasház-szolgáltatást nyújthat.

(7) A felutasház-szolgáltatás keretében a krízisközpontból, titkos menedékházból, illetve a családok átmeneti otthonából kikerült bántalmazott család számára lakhatást és az életvezetéshez szükség szerinti segítséget kell biztosítani.

(8) A félutasház-szolgáltatás igénybevételének feltétele, hogy

a)

b) a bántalmazott vállalja a külön jogszabályban meghatározott előtakarékosági programban való részvételt, és

c) a bántalmazott vállalja a külön jogszabályban meghatározott társadalmi reintegrációt segítő programban való részvételt.

(9) Titkos menedékházként kizárólag a családok átmeneti otthona működhet.

(10) A titkos menedékház befogadja a kapcsolati erőszak miatt krízishelyzetbe került, illetve otthontalanná vált bántalmazottat és gyermekét, valamint az (5) bekezdés szerinti bántalmazott családot.

(11) A titkos menedékház a (10) bekezdésben foglalt személy számára

a) legfeljebb hat hónap időtartamra

aa) lakhatást biztosít, és szükség esetén biztosítja az étkeztetést, a ruházattal való ellátást, a mentálhigiénés ellátást, valamint segítséget nyújt az egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréshez,

ab) közreműködik - a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve - a titkos menedékház szolgáltatást szükségessé tevő okok megszüntetésében, a család, az egyén helyzetének rendezésében, otthontalanságának megszüntetésében,

ac) segítséget nyújt a bántalmazás következtében kialakult pszichés sérülések kezelésében és jogi tanácsadással segíti érdekeinek védelmét,

b) legfeljebb öt év időtartamra kiegészítő tevékenysége keretében a bántalmazott társadalmi reintegrációja érdekében félutasház-szolgáltatást nyújthat.

(12) A családok átmeneti otthona az otthonhoz kapcsolódó külső férőhelyeken biztosíthatja azoknak a családoknak az ellátását, amelyek önálló lakhatásra támogatással képesek.

(13) A külső férőhelyen történő ellátás időtartama a 45. § (6) bekezdése és a 47. § (3) bekezdés a) pontja szerinti időtartammal együtt sem haladhatja meg a három évet.

(14) A külső férőhelyen ellátott családok számára kedvezményes lakhatást, és ha az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges, a 32. § (5) bekezdése szerinti megállapodásban meghatározottak szerint szociális munkát kell biztosítani.

(15) A külső férőhelyek esetében a költségvetési támogatás a normál férőhelyekhez képest csökkentett mértékben illeti meg a fenntartót. A támogatás mértékét a központi költségvetésről szóló törvény állapítja meg.

(16) Az egy családok átmeneti otthona keretében működtetett külső férőhelyek férőhelyszáma egybeszámítva nem haladhatja meg a családok átmeneti otthona férőhelyszámának 50%-át.

(16) Az egy családok átmeneti otthona keretében működtetett külső férőhelyek férőhelyszáma egybeszámítva nem haladhatja meg a családok átmeneti otthona férőhelyszámának 50%-át."

„Aranyhíd” Gyermek Átmeneti Otthona (1042 Budapest, Hajnal utca 15.)

Az ellátáshoz való hozzáférés biztosítása az Önkormányzat kötelezően ellátandó feladata a Gyvt. szerint. 2023. december 31. napjáig hatályos Ellátási Szerződéssel, külső szolgáltató útján biztosított a kerületi gyermekek átmeneti otthoni ellátása. A Újpest Önkormányzatának Szociális Intézménye „Aranyhíd” Gyermek Átmeneti Otthona (a továbbiakban: GYÁÓ) kihasználtsága a 2021. évben is csökkent. 2021 évben 2 kerületi gyermek volt a GYÁÓ-ban, akik közül az egyik az egész évben bent tartózkodott, míg a másik kisgyermek 2021 augusztusában került be az otthonba és az év többi napját ott töltötte. Összesen 495 napon vették igénybe XVI. kerületi gyermekek az intézmény szolgáltatásait.

A GYÁÓ-val kötött szerződés lefedi a felmerülő szükségleteket, bár krízisellátásként a kihasználtság előre nem kalkulálható. Az intézmény maximálisan együttműködő

Családok Átmeneti Otthona (2144 Kerepes, Szabadság utca 84.)

A Magyar Protestáns Segélyszervezet és az Önkormányzat 2019. január 1. napjától ellátási szerződést kötött a családok átmeneti otthona szolgáltatás biztosítására 2024. december 31. napjáig.

2021-ben két család, összesen 10 fő került elhelyezésre a Családok Átmeneti Otthonába a Központ javaslatára lakhatási krízis miatt. A lakhatási krízis mögött elhúzódó szociális, családi válságvolt jelen.

4. FELÜGYELETI SZERVEK ÁLTAL GYÁMCHATÓSÁGI, GYEMEKVÉDELMI TERÜLETEN VÉGZETT SZAKMAI ELLENŐRZÉSEK TAPASZTALATAINAK, TOVÁBBÁ A GYERMKJÓLÉTI ÉS GYERMEKVÉDELMI SZOLGÁLTATÓ TEVÉKENYSÉGET VÉGZŐK MŰKÖDÉSÉT ENGEDÉLYEZŐ HATÓSÁGI ELLENŐRZÉSÉNEK ALKALMÁVAL TETT MEGÁLLAPÍTÁSOK BEMUTATÁSA

Család- és Gyermekjóléti Központ

A fenntartó az Szt. 92/B. § (1) bekezdése alapján a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnál ellenőrzést végzett, és átfogóan értékelte a tevékenységet, melynek tényét a Képviselő-testület a 112/2022. (IV. 25.) Kt. határozattal hagyta jóvá.

Az engedélyező szerv részéről 2021. év végén valósult meg az intézmény teljes körű ellenőrzése, mely ellenőrzés lezárása 2021. évben még nem történt meg.

Egyesített Bölcsőde

Tekintettel arra a tényre, hogy az engedélyező szerv 2020. évre tervezett teljes körű ellenőrzése a Covis-19 járvány miatt elmaradt, így az 2021. év végén valósult meg, azonban az ellenőrzés lezárása a 2021. év végére még nem történt meg.

5. JÖVŐRE VONATKOZÓ JAVASLATOK, CÉLOK MEGHATÁROZÁSA A GYVT. ELŐÍRÁSAI ALAPJÁN

5.1. PÉNZBELI ÉS TERMÉSZETBENI ELLÁTÁSOK – SZOCIÁLIS ÉS SZOCIÁLIS INTÉZMÉNYI IRODA

- Folyamatos cél a támogatások szinten tartása, különösen törekedni kell erre a kiskorúak esetében – mint az ellátások szempontjából egyik leginkább kiemelt csoportban.
- Fontos, hogy az egyes szociális ellátások a kerületi sajátosságokra, valódi igényekre reagáljanak, nyújtsanak választ a tipikus problémákra. Ennek érdekében az Iroda munkatársai továbbra is széles látókörrrel, átfogóan kell, hogy segítsék a családokat.
- A jövőben is kiemelkedő szerepet kell tulajdonítani a támogatások hatékony, célzott megállapításának, a jogszabályok engedte maximális rugalmassággal.
- Továbbra is törekedni kell a szoros szakmai együttműködés fenntartására az érintett kerületi intézményekkel.

5.2. GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLTATÁS – CSALÁD- ÉS GYERMEKJÓLÉTI KÖZPONT

Az intézmény céljai:

- Az intézményi fluktuáció csökkentése, a munkafeltételek további javítása.
- Az óvodai/iskolai szociális segítők munka körülményeik javítása (irodai zsúfoltság csökkentése).
- A munkakörhöz kötött, kötelező képzések teljesítése a megadott határidőig; az elmaradt képzések pótlása.
- A stabilitást (kapacitás, szakemberek állandósága) kialakítása a Családterápiás és mediáció szolgáltatásban.
- A jelzőrendszeri tagok által jelzett, speciális problémacsoportokra (anorexia, szerhasználó fiatalok, szülői kompetenciák erősítésének szükségessége, válófélben lévő szülők) célzott programok kidolgozása, csoportok indítása:
 - a szerhasználó fiataloknak programok szervezése (Tisztás Községi Tér bevonása);
 - az anorexia témakörében foglalkozások tartása (gimnáziumokban, általános iskola felsőbb tagozatában);
 - a szülők megsegítése szülői szerepeiknek biztosabb megélésében (szülőcsoport);
 - a válófélben lévő szülők megsegítésére csoportfoglalkozás (pedagógus, családsegítő, családterapeuta, pszichológus bevonásával).
- A fenntartóval való egyeztetést követően megoldást dolgozni ki a Napraforgó Központ egyre sürgetőbbé váló problémájára: az épület a jelenlegi létszám mellett is zsúfolt. Ugyanakkor létszámbővítésre is szükség van, de erre az intézmény mérete nem alkalmas.

5.3. GYERMEKEK NAPKÖZBENI ELLÁTÁSA – BÖLCSŐDE

Az intézmény céljai:

- A kerületi szociálpolitika kialakításában és megvalósításában való aktív részvétel.
- Az Egyesített Bölcsőde mindenkori szakmai célja, hogy az otthon melegéhez, nyugalomához hasonló környezetet biztosítson a bölcsődés korú gyermekek számára.
- Hirdetik a szeretetteljes, gyermekközpontú, családias bölcsődei légkört, melyben a gyermekeket egyéni képességeik szerint nevelik, fejlesztik.

- Szakmai célkitűzéseik a gyermekek képességeik kibontakoztatásának segítése, figyelembe véve egyéni adottságaikat, érdeklődésüket, eltérő szociális háttérüket. A gyermekek alapvető tevékenységére, a játékra, a mozgásra, a környezet megismerésére, a kommunikációra, a művészeti élménynyújtásra épül. Törekednek arra, hogy a rájuk bízott gyermek képességét, pszichés sajátosságait, sajátos nevelési szükségletét figyelembe véve alkalmazzák pedagógiai koncepcióikat, ennek szellemében gondoznak, nevelnek, fejlesztenek.
- Vallják, hogy mindenki egyedi és megismételhetetlen. Céljuk, hogy az egyéni képességek figyelembevételével, egyéni bánásmód megvalósításával, egyéni tanulási utak kialakításával érhetik el a személyiség legoptimálisabb fejlődését.
- Az elfogadás, a befogadás, empátia, szeretet és a gyermek személyiségének tisztelete a nevelési céljuk alappillére.
- A szakszerű, módszertanilag megalapozott ellátás érdekében folyamatos képzéseken való részvétellel kívánják tökéletesíteni az ellátást, és a nevelés hatékonyságának, eredményességének érdekében igyekeznek magukat folyamatosan fejleszteni.
- Korábbi Módszertani palettájukat bővítik a Montessori pedagógiával, melyhez a fejlesztő eszközöket saját maguk készítik el.
- Kiemelt szakmai céljuk, hogy a szolgáltatásaik, valamint az új szolgáltatásaik segítsék a területben élő családokat.
- Az Alternatív napközbeni ellátás - mint új családtámogató szolgáltatás - a területben élő egyedülálló, valamint többgyermekes családoknak ad lehetőséget arra, hogy 1-6 éves gyermeküket meghatározott időközönként biztonságos, kellemes, otthonos környezetben tudhassa. A szülő elfoglaltsága idejére néhány órára igényelheti gyermeke felügyeletét, ahol a gyermekeiket képzett szakemberek felügyeletére bízhatja, míg ügyeit intézi. Előnybe részesülnek azok, akiknek nincs segítségük a gyermeknevelésben, - felügyeletben, egyedül nevelő szülők esetében lehetőséget biztosítunk arra, hogy ügyeiket intézzék, az anyukák mentesülhetnek kis időre, lehetőséget biztosítva arra, hogy akár regenerálódjanak.
- Közös családi programok szervezése, mely erősíti a család és a bölcsőde kapcsolatát (Farsang, tavaszi alkotó délután, Anyák napja, Gyereknapi, Bölcsőde-búcsúztató, Mikulás-várás, Alkotó délutánok, Karácsony, stb.).
- Folyamatos, hiteles tájékoztatás.
- Kapcsolattartás és együttműködés a társintézményekkel, az együttműködés során a prevencióra és segítségnyújtásra helyezve a hangsúlyt, valamint a felmerülő helyzetek hatékony kezelésére.
- Környezet tudatos nevelés során a gyermekek korának megfelelően beszélgetés a környezetünkről, a témával összefüggő énekek, versek, mondókák ismertetése. Évszakok megismertetése – hőmérsékletváltozásról, csapadékról, öltözködésről. Állatvilág tanulmányozása - bogarak, madarak, emlősök, ismert védett állatok megfigyelése az udvaron és a képeskönyvekben. Növényvilág megfigyelése – fák, bokrok, aljnövényzet, kerti növények, ismert védett növények felfedezése. Takarékoság a villamos energia és a víz használata kapcsán. Egészségtudatos életmód megalapozása - egészséges és megfelelő minőségű és mennyiségű ételek fogyasztása, szabad levegőn tartózkodás, elegendő testmozgás, test és lélek harmóniájának elősegítése, boldog, kiegyensúlyozott családi élet támogatása.
Céljuk olyan környezet kialakítása, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, a kisgyermeknevelők, és az munkájukat segítő dajkák, szülők, gyermekek számára egyaránt.

5.4. A GYERMEKVÉDELMI MUNKA VONATKOZÁSÁBAN ÁLTALÁBAN, AZ ELLÁTÓRENDSZERT ÉRINTŐ VÁLTOZÁSOK, TERVEK

- Az Önkormányzat számára az iskolákkal és a Tankerületi Központtal való jó kapcsolat továbbra is fontos, hisz az oktatás színvonala, milyensége a kerület gyermekeinek, felnövekvő nemzedékének életére van hatással. Az Önkormányzat a jó kapcsolat fenntartásáért megteszi, ami rajta múlik. A változástól függetlenül folyamatos az „Egy iskola, egy óvoda” program az intézmény-felújítások kapcsán, illetve e mellett külön újulnak meg az udvarok. A fejlesztések a Tankerületi Központtal együttműködve valósulnak meg. 2020-ban egy nagy volumenű projekt keretében állami finanszírozásból indult el a Szent-Györgyi Albert Általános Iskola felújítása és bővítése. E mellett a Tankerületi Központ a Hivatal Szociális és Szociális Intézményi irodájának vezetőjét és a Napraforgó Központ vezetőjét is meghívta az Antiszegregációs Munkacsoportjában való részvételre. Az együttműködés kölcsönös és eredményes.
- Az ellátásokra, szolgáltatásokra vonatkozó általános célkitűzések:
 - Az ellátások színvonalának megtartása, emelése, pénzbeli és természetbeni ellátások esetében az ellátás reálértékének megtartása, vagy legalábbis kismértékű csökkenése.
 - Az ellátások eljuttatása a legrászorultabbakhoz.
 - Tovább folytatódik az óvodabővítés, és lehetőség esetén a bölcsődebővítés: továbbra is állandó feladat a várható igények folyamatos felmérése, figyelemmel kísérése, valamint olyan bővítési lehetőségek megtalálása, melyek rugalmasan alkalmazkodnak az egyes korosztályok változó létszámához. Ezen a területen fontos szerep jut az Európai uniós és egyéb pályázati lehetőségeknek.

6. A BŰNMEGELŐZÉSI PROGRAM FŐBB PONTJAINAK BEMUTATÁSA

6. 1. KERÜLETI BŰNMEGELŐZÉSI PROGRAM

A Budapesti Rendőr Főkapitányság XVI. Kerületi Rendőrkapitányság (1163 Budapest, Veres Péter út 101. - a továbbiakban: Rendőrkapitányság) 2021. évben az alábbi bűnmegelőzési intézkedéseket hajtotta végre a gyermek és fiatalok részére:

Az Országos Rendőr Főkapitányság által indított iskolai bűnmegelőzési tanácsadói program keretében bűnmegelőzési előadásokat tartottak, a Budapesti Gépészeti Szakképzési Centrum Csonka János Technikum és Szakképző Iskolában (1165 Budapest Arany János u. 55.), a Corvin Mátyás Gimnáziumban, és a Centenárium Általános Iskolában (1165 Budapest, Sasvár utca 101.), továbbá felkérésre a kerületi oktatási intézményekben.

Az előadások témakörei:

- ifjúkori bűnözés, áldozattá és elkövetővé válás megelőzése,
- internet veszélyei,
- szórakozás veszélyei,
- szenvedélyek, függőségek,
- közlekedéssel kapcsolatos szabálysértések és bűncselekmények,
- védelem, önvédelem,
- másság.

„Az iskola rendőre” program keretében a KMB alosztály munkatársai a kerületi általános iskolákban az osztályfőnökök felkérésére bűnmegelőzési előadásokat tartottak, osztályfőnöki órák keretében.

Az előadások témakörei:

- a fiatalokat veszélyeztető bűncselekmények, áldozattá és elkövetővé válás megelőzése,
- internet veszélyei,
- szenvedélyek,
- közlekedési és baleset-megelőzési ismeretek,
- nyári időszakban a János utcai Önkormányzati nyári táborban előadások tartása a fenti témakörökben,
- az Állatok Világnapja (2021. október 4.) alkalmából szervezett programok az állatok védelmére,
- az Önkormányzattal és a Rákosmenti Mezei Őrszolgálatral a kerületi óvodák (2021. szeptember 30.), és általános iskolák (2021. október 1.), továbbá családok részvételével (2021. október 2.) csoportos előadások szervezése a Kertvárosi Tanyaudvarban (1165 Budapest, Sarjú utca 5.) 418 fő részvételével

„Az iskolai bűnmegelőzési tanácsadói” program 2013. szeptemberében indult országosan. Az elmúlt években a programmal kapcsolatban résztvevő iskolák visszajelzései pozitívak voltak. Az iskolák szívesen veszik a bűnmegelőzési előadásokat osztályfőnöki órákon, továbbá az osztályfőnökök visszajelzése alapján sokkal hitelesebb a diákok részére, ha az előadásokat hivatásos rendőr tartja részükre.

„Az iskola rendőre” program keretében szintén folyamatos az együttműködés a kerületi Általános Iskolák és kerületi Rendőrkapitányság között, melynek keretében bűnmegelőzési előadások kerülnek megtartásra.

A rendőrkapitányság oldaláról a program előnye, jellemzője, illetve a tipikus tevékenységeik:

- rendszeres jelenlét ezen iskolákban, személyes tanácsadás, konzultáció;
- kijelölt iskolákban előre megbeszélt időpont alapján fogadóóra megtartása, illetve szülői és tantestületi valamint nevelési értekezleteken való részvétel;
- kiterjedt drog-prevenációs tevékenység folytatása a kerület oktatási intézményeiben tanuló diákok szüleinek; BRFK drogprenenciós programja: „*Szer, ami megváltoztat*” címmel;
- felkérésre részvétel az iskolák egészségnapján, egyéb iskolai rendezvényeken, mely rendezvényeken cél a bűnmegelőzés valamint a rendőrség népszerűsítése;
- felkérésre iskolához kapcsolódó bűnmegelőzési előadássorozat (diákoknak, szülőknek, pedagógusoknak);
- áldozatvédelmi tevékenység – áldozatsegítő, áldozatvédelmi előadások megtartása;
- kerületi gyermekvédelmi intézményekkel kapcsolattartás;
- kapcsolattartás az Önkormányzat keretein belül működő Kábítószerügyi Egyeztető Fórummal (a továbbiakban: KEF), továbbá részvétel a munkájában.

A körzeti megbízottak a 18 év alatti sértettek meghallgatásával, szükség esetén a lakókörnyezetében történő adatgyűjtéssel, és a rendelkezésre álló egyéb adatok feldolgozásával 48 órán belül jelentésben rögzített kríziselemzést készít. Mely elemzés során megpróbálják feltárni milyen okok és körülmények vezettek ahhoz, hogy a sértett bűncselekmény áldozatává vált, és ezek az okok a későbbiekben ne ismétlődhessenek meg

Bűnelkövetés okainak alakulása áldozati és elkövetői oldalról:

A kiskorúak sérelmére elsősorban személyes értékeik megszerzésére irányuló bűncselekmények történtek. Mivel egyre több iskoláskorú gyermek rendelkezik nagyobb értékű mobiltelefonnal, illetve kisméretű szórakoztató elektronikai cikkel, egyre gyakoribbak az ezzel kapcsolatos bűncselekmények is. Még nagyobb számban fordulnak elő a lopások, melynek során az iskolatáskában, vagy öltözőben őrizetlenül hagyott nagyobb értékeket tulajdonítja el az elkövető.

A bűncselekmények megvalósulását, bekövetkezését elősegíti a fiatalok felelőtlen magatartása, vagyontárgyaik egymásnak történő mutogatása, azzal való dicsekvés. Továbbá ezen eszközeik közterületen, tömegközlekedési eszközön nyíltan történő használata, valamint iskolában és vendéglátóhelyeken őrizetlenül hagyása. Ezek a cselekedetek felkeltik a bűnelkövetők figyelmét is, így könnyebben válnak a fiatalok a bűncselekmények áldozataivá.

A 2021 évben 15 esetben folytattak büntetőeljárást kiskorúak sérelmére elkövetett bűncselekmények miatt, amelyek lopás, csalás, könnyű testi sértés és zaklatás bűncselekmények voltak.

Bűnelkövetői oldalról a 2021. évben 3 gyermekkorú és 12 fiatalkorú személy ellen indult eljárás, melynek az okai lopás, rablás, zaklatás, visszaélés kábítószerrel és testi sértés bűncselekmények voltak.

XVI. KERÜLETI KÁBÍTÓSZERÜGYI EGYEZTETŐ FÓRUM

A XVI. kerületi KEF 2003-ban alakult meg, azóta folyamatosan működik a kerületben. Jelenleg 17 tagja van, akik 6 intézményt képviselnek. A tagszervezetek: Önkormányzat, Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ, Erzsébetligeti Színház (1165 Budapest Hunyadvár u. 43/c.), Rendőrkapitányság, KESZ, XVI. kerületi Arany János Általános Iskola (1162 Budapest, Bekecs u. 78.). Továbbá szakértőként segíti munkát Kály-Kullai Károly, a Sziget Droginformációs Alapítványtól.

A KEF-nek koordináló szerepe van. Összehangolja a helyi intézkedéseket és kezdeményezéseket, valamint fórumot teremt az országos célokkal párhuzamosan a helyi közösség területén működő intézmények számára. A KEF az a fontos láncszem, amely biztosítja a stratégiában megfogalmazottak megvalósulását.

2013-ban megszületett a „Nemzeti Drogellenes Stratégia 2013-2020”, amellyel összhangban kerületi szülők, pedagógusok és diákok körében végzett reprezentatív felmérés alapján készült el „Budapest Főváros XVI. kerületének Drogellenes Stratégiája” című dokumentum, melyet az Önkormányzat Képviselő-testülete a 198/2014. (VI.18.) számú Kt. határozattal jóváhagyott. Ez a stratégia a 2014-2020 évek közötti időszakra vonatkozott.

A Nemzeti Stratégiának 3 alappillére volt:

1. Egészségfejlesztés és kábítószer-megelőzés.
2. Kezelés, ellátás, felépülés.
3. Kínálatcsökkentés.

A fentiek közül a kerületben a megelőzésre és egészségfejlesztés területeire helyezte és helyezi az Önkormányzat a hangsúlyt, hiszen ezen tevékenységek nem csak a fiatalok kábítószer fogyasztása tekintetében jelentenek preventív tényezőt, hanem más egészséget veszélyeztető magatartásformák kockázatát is csökkentik. Fontos szempont továbbá a megelőzés fókuszú munka mellett, hogy annak eredményessége esetén a további 2 pillér esetében önmagában jelentős javulás érhető el, hiszen kereslet nélkül nincs kínálat, szermentes élet esetén pedig nincs szüksége kezelésre-felépülésre sem.

Bármilyen drogellenes stratégia eredményességének legfontosabb letéteményese a helyi közösség. A helyi települési szinten történő összefogások, és összehangolt cselekvések döntő módon tudják befolyásolni a probléma kezelését. Szükséges minden olyan tett és összefogás erősítése, amely az emberi közösség legalapvetőbb formáival – család, szomszédság, lakóhelyi közösség, stb. – van kapcsolatban. A helyi közösségek kiemelkedő szerepet játszanak a drogproblémák kezelésében, hiszen a kábítószer-fogyasztás jelensége alapvetően az egyének, a családok és a helyi közösségek problémája.

Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete a 307/2019. (XI. 20.) számú Kt. határozattal felkérte a Polgármestert, hogy a 2020-2025 évekre vonatkozó Budapest Főváros XVI. kerületének Drogellenes Stratégiája (a továbbiakban: Stratégia) előkészítő munkálataihoz szükséges feltételeket biztosítsa, és készítse el az új Stratégiát.

A Stratégia elkészítésére 2020. március 5. napján 2020. október 9. határnappal megbízási szerződést kötött az Önkormányzat a Köztes Átmenetek Nonprofit Kft.-vel, mely szervezetről információ a www.koztesatmenetek.hu weblapon található.

Ahogy a Stratégia elkészítésével megbízottak fogalmaztak:

„Ha az osztályfőnök osztja ki a kérdőíveket, akkor az őszinteségi faktor jelentősen csökken. Ha online töltik ki a gyerekek, akkor nem validálható a kitöltő személye, valamint az egyéni élethelyzetek miatt szintén romlik az őszinteség, hiszen lehetnek olyan szülők, akik elvárják, hogy a gyerekük mutassa meg nekik a kérdőívet. Félő tehát, hogy ha nem független, a gyerekek számára ismeretlen személyek jelen a kitöltésnél akkor torz, nem valóságos adatokat fogunk kapni.

A felvétel módján kívül a kérdésekkel is bajban vagyunk. A gyerekek március óta egy teljesen más világban élnek így a kérdések zömére (az elmúlt 30 nap szerhasználatát vizsgálókra) csak a jelen helyzetre érvényes válaszok születnének, amik a vírushelyzet elmúltával már nem lennének relevánsak. Csökken a kortárscsoporthal való érintkezések száma, 23 óra után zárva tartanak a szórakozóhelyek, megnőtt a szülői felügyelet, átalakultak a szabadidő eltöltés formái - ezek komoly hatással vannak a szerhasználati szokásokra.”

A Stratégiát egy, a veszélyeztetett korosztály körében végzett reprezentatív kutatás alapozta volna meg, amelynek megvalósítását a koronavírus járvány, illetve az ahhoz kapcsolódóan 2020. március közepétől szinte folyamatosan napjainkig fennálló védelmi intézkedések nem tették lehetővé. Így a megkötött megbízási szerződés közös megegyezéssel megszüntetésre került.

Ezt követően, annak érdekében, hogy a Stratégia elkészülése ne szenvedjen jelentős késedelmet, 2020 év végén - a fennálló járványügyi szabályok között megvalósítható - Stratégiát előkészítő tanulmány elkészítésére született megállapodás a Köztes Átmenetek Nonprofit Kft-vel, mely előkészítő tanulmány 2021. április 30. napjáig elkészült.

A megbízás keretében sor került:

- A szerhasználat elterjedtségének vizsgálatára a 2019-es ESPAD kutatás országos és fővárosi adatainak elemzésével, és annak adatbázisának felhasználásával.
- Az ESPAD körében végzett kutatás elemzésével, párhuzamosan a szerhasználat terén a XVI. kerületben mutatkozó aktuális problémák, kockázatok azonosításának elvégzésére. Ennek során szakértői interjúk készültek a KEF tagjaival, illetve a kerületben dolgozó további szakértőkkel.
- Az interjúk eredményeinek feldolgozásával, valamint a kerület stratégiai dokumentumainak, intézményrendszerének áttekintésével, egy aktuális helyzetfelmérés és egy kerületi problématérkép készítésére, amelyet kiegészít a budapesti Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok működésével kapcsolatos jó gyakorlatok összegyűjtése.

Időközben a 2013-ban életbe lépett Nemzeti Drogellenes Stratégia 2020-ban lejárt. Eddig új nemzeti szintű drogstratégia tárgyú szakpolitikai program elfogadására nem került sor. A fővárosban 2019-ben a Nemzeti Drogellenes Stratégia céljai és keretrendszere mentén jött létre a 87/2019. (II. 20.) számú Fővárosi Közgyűlési határozattal a Budapesti Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (továbbiakban: BKEF).

A BKEF 2022. 03. 25-i plenáris ülésére készült előterjesztés szerint a testület Kutatási Munkacsoportjának feladata lesz a 2022. évben:

1. A fővárosi drogstratégia megalkotásának megalapozását célzó kutatási tevékenység (komplex helyzetfelmérés) folyamatos nyomonkövetése, minőség kontrollja

2. *A komplex helyzetfelmérés eredményeinek értelmező megvitatása a kerületi KEF-ekkel, a kerületi szinten értelmezhető kutatási adatok kerületeknek történő átadása*
3. *Átfogó ajánlás készítése a kerületek számára, hogy milyen kutatást végezzenek/végeztessenek, azokban az esetekben, amikor a fővárosi fókuszú kutatási irányok nem elégségesek*

Fentiekből látható, hogy mindeddig nem készült olyan aktuális országos vagy fővárosi koncepció, amelyhez a kerületi drogstratégia szervesen illeszkedni tudna, így jelenleg a Stratégia megalkotásának folyamatában csak saját, helyi szintű fókuszpontokat tudunk elsődlegesen meghatározni.

Így a tervek szerint az elkészült előkészítő tanulmány kiegészül – igazodva például az ESPAD adatsorához – 2022 őszén a 9. és 10. osztályosok körében történő helyi kutatással (a felmérés nélkül a prevenciós munka csak teoretikus lenne, nem a valódi helyzetre alapozna). Ez a két anyag, továbbá az eltelt idő alatt szükséges aktualizálások, illetve az azokból levonható következtetések együttesen adhatják később Budapest Főváros XVI. kerületének a következő évekre vonatkozó Drogellenes Stratégiáját.

A fent leírt kutatás akkor tud megvalósulni, ha biztonságos és lehetséges az iskolákba történő bejutás. A helyi Stratégia elkészítése akkor várható, ha megfogalmazódnak olyan nemzeti irányvonalak, amelyekhez kapcsolódni tudunk. Azonban a megalapozó kutatásokból kinyert információk a XVI. kerületi KEF tevékenységét, a prevenciót és ismeretterjesztő munkát addig is segítik.

7. A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZAT ÉS A CIVIL SZERVEZETEK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS KERETEI

A kerületben civil szervezetek bevonása az alapellátás keretében történik.

A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ több civil és egyházi szervezettel működik együtt, melyek az alábbiak:

- **A Magyar Vöröskereszt Budapest Fővárosi Szervezetének XVI. Kerületi Kirendeltsége** (1163 Budapest, Veres Péter út 27. - a továbbiakban: Vöröskereszt) 11 alkalommal összesen 129 élelmiszer csomagot ajánlott fel, amely a szűkös anyagi helyzetben lévőknek jelentett aktuálisan komoly segítséget. Az ügyfelek a Központ és a Szolgálat ügyfélköréből kerültek ki. A Vöröskereszt továbbá többször juttatott adományokat az ügyfeleknek, aminek szétosztásáról a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ gondoskodott, együttműködés keretében. (Az ünnepekkor csokoládét, a téli időszakban konzerveket, további kiegészítő élelmiszersomagokat).
- **A Gyermekétkeztetési Alapítvány** (a továbbiakban: GYEA) a Szolgálat által ajánlott 13, a kerületben élő, rászoruló családot segít havi rendszerességgel. A járványhelyzetben ez 10 000 forint értékű TESCO utalvány formájában valósul meg (családonként és havonként), továbbá egy család gondozottjaink közül, havonta 25 000 forintot költhet el élelmiszerre egy éven keresztül. Ezen felül az alapítvány támogatásával a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ által szervezett nyári napközis táboraik résztvevői friss, ízletes gyümölcsöt ehettek minden nap és húsvétkor több száz, nagyméretű csokoládétojást oszthattak szét az ügyfelek között. Karácsonykor 100 adag csomagolt ételt juttathattak el az ügyfeleknek.
- **A Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Regionális Egyesületének** (1141 Budapest, Szugló utca 81.) közösségi civil szervezőjének megkeresése nyomán a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ 2021-ben is helyet biztosított a „**Lámpás Klub**” - a XVI. kerületben élő érintetteknek szervezett – foglalkozásának, mely a járványhelyzet miatt 2021-ben sajnálatosan csak hatszor került megrendezésre.